

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'.

Συνδρομή ἑτησία : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρῶνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ἰσὸς, ἔτος καὶ εἶναι ἑτήσια.—Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταθίου 35.

18 Δεκεμβρίου 1888.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΕΝΗΣ

Δικαίως ὠμοιώθη ἡ ἱστορία πρὸς σκηνὴν θεά-
τρου, σκηνὴν ὅμως ἀπέραντον, ἐν τῇ ἐναλλαγῇ
τῶν θεαμάτων τῆς ὁποίας καὶ ἐν τῇ ἀτελευτή-
τῃ διαρκεῖα οὐδαμῶς ἰσχύουσιν οἱ περιορισμοὶ
τῶν ἀριστοτελικῶν κανόνων. Ἐμφανίζονται ἐπ'
αὐτῆς οἱ ὑποκριταὶ ἢ τὰ νευρόσπαστα τὰ κινού-
μενα διὰ χειρὸς τῆς Εἰσαρμένης, ἂν παραδε-
χθῶμεν τῶν ἀπαισιοδόξων τὰς θεωρίας, καὶ δρῶ-
σι καὶ παρέρχονται καὶ καταλείπουσιν εἰς τοὺς
θεατὰς οὐ μόνον τοὺς συγχρόνους, ἀλλὰ καὶ
τοὺς τῶν ἐπερχομένων γενεῶν συναισθήματα
καὶ ἐντυπώσεις ἐκπλήξεως ἢ συμπαθείας, εἰλέους
ἢ θαυμασμοῦ, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν.
Πλὴν ἐνίοτε ἐν τῷ μεταξύ τῆς ραγδαίας ἐπα-
γωγῆς τῶν σοβαρῶν συμβάντων καὶ τῆς δια-
δοχῆς τῶν τραγικῶν προσώπων πραιρεσθῶει καὶ
προκύπτει ὡς ἱλαρυντικὸν διάμεσον μορφῇ τῆς
ἀλλόκοτος ἀμιγῆ τὸν κωμικὸν χαρακτῆρα κε-
κτημένη, ἡθοποιὸς ἰδιόρρυθμος, οὐ τὰ ἔργα, οἱ
λόγοι, τὰ ἀτυχήματα, αἱ περιπέτειαι προῶρι-
σται νὰ κινῶσι τὸν γέλωτα. Τοιοῦτόν τινα τύ-
πον ἀλλοκότου βασιλέως, ἀπολωλότα ἐν τῷ μέ-
σῳ τοῦ κυκλώου τῶν συγχρόνων σημαντικῶν
γεγονότων καὶ ἐπομένως ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς
ἀπῆντησα τυχαίως περὶ ἄλλας ἀσχολούμενος
μελέτας, ἐπειδὴ δὲ ἐθεώρησα αὐτὸν ἱκανὸν νὰ
ἐλύσῃ τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ
παρόντος περιοδικοῦ, ἠρίστην ἄλλοθεν ἐκτε-
νεστέρως τινὰς περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ὡς
ᾧδε παραθέτω.

Ἡ Κορσική, ἡ χρησιμεύσασα ὡς στάδιον τῶν
παραδόξων ἄθλων τοῦ ἡμετέρου ἥρωος, ἦτο κ-
σημος τότε, μὴ εὐτυχίσασα ἀκόμη νὰ γεννή-
σῃ τὸν μεγαλεπήβολότατον στρατηλάτην τῶν
νεωτέρων χρόνων, μετὰ πολλὰς δὲ περιπετείας
διετέλει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ὑπὸ
τὴν ἐξουσίαν τῶν Γενουησίων. Αἱ πρὸς τὸ
Τυρρηνικὸν πέλαγος μικρὰ ἀλλὰ δραστήριοι ἰ-
ταλικά δημοκρατικά ἐνωρὶς ἐπεδίωξαν γειτονι-
κὰς ἑδαφικὰς κατακτήσεις, αἵτινες ὡς ἐμπο-
ρεῖα τὸ πρῶτον χρησιμεύσασαι εἰς φιλεργοὺς ἰδιω-
τικὰς ἐπιχειρήσεις, ὑπέκυψαν βαθμηδὸν εἰς τὴν

φιλόδοξον τῶν δημοκρατικῶν κυριαρχίαν. Πρό-
χειρος διὰ τὴν Γένουαν κατάκτησις ὑπῆρξεν ἡ
Κορσική, ὅπως διὰ τὴν Πίσαν ἡ γείτων μεγα-
λόνησος Σαρδῶ, ἐνθα κατὰ τὴν ὠραίαν ἐκφρα-
σιν τοῦ ἐξόχου μεταξύ τῶν συγχρόνων ἰταλῶν
ποιητῶν Καρδούστη, οἱ δυναστεύοντες ἦσαν βα-
σιλεῖς μὲν ἐν Σαρδοῖ, πολῖται δ' ἐν Πίσῃ. Ἄλλ'
ὁ ζυγὸς τῶν Γενουησιῶν ἦκιστα φαίνεται ὅτι
ἦτο ἀνεκτὸς ἐν Κορσικῇ. Τὰ τραχέα ἦθη καὶ ὁ
πεφημισμένος διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὸ φι-
λέκδικον χαρακτῆρ τῶν κατοίκων ὑπῆρχον ἀ-
νέκκην, ἀγριώτερα μάλιστα τότε κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους τοῦ νηπιάζοντος πολυτισμοῦ, ἐν ἀ-
ναφορᾷ δὲ ὑποβληθείσῃ παρὰ τῶν Κορσικανῶν
ἀρχηγῶν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει
1738 μνημονεύεται ὅτι 26000 φόνοι εἶχον συμ-
βῆ κατὰ τὸ διάστημα τῆς διοικήσεως τῶν δε-
καετῶν τελευταίων γενουησιῶν ἀρμοστῶν. Οἱ ἀρ-
μοσταὶ οὗτοι ἦσαν συνήθως ἄνδρες ἀπληστοί,
μὴ κεκτημένοι σθένος ἐπαρκοῦν πρὸς καταστο-
λὴν τῶν ἐγκλημάτων, περιβεβλημένοι δὲ ἀφ'
ἑτέρου ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ δικαίωμα ἐ-
χοντες νὰ ἐπιβάλλωσι ποινὴν θανάτου ἢ κα-
τέργου ἀνευ διαδικασίας καὶ μαρτυριῶν καὶ μόν-
ον κατ' ἴδιαν κρίσιν καὶ ὑπαγόρευσιν τῆς ἐαυ-
τῶν συνειδήσεως. Ἡ ἐπ' ἰδιοτελεῖα χρῆσις τοῦ
τοιοῦτου ἀυθακίετου δικαίωματος καὶ αἱ κατα-
πίσεις τῶν ἀρμοστῶν ἐξῆψαν βαθμηδὸν τὸ μῖ-
σος τοῦ ἀτιθάσσο ἐκείνου λαοῦ, εἰς δώδεκα δὲ
ἀνῆλθον αἱ κατὰ καιροὺς ἐπαναστάσεις τῶν
Κορσικανῶν κατὰ τῶν δυναστῶν αὐτῶν. Ἡ
προτελευταία ρῆξις κατὰ τὸ 1725 ὑπῆρξε σο-
βαρὰ, ἡ δὲ Γένουα ἠναγκάσθη νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν
συνδρομὴν τοῦ Ἀυτοκράτορος Καρόλου τοῦ ΣΤ',
ὅστις καὶ καθυπέταξε διὰ τῶν ὅπλων τοῦ τὴν
νῆσον. Ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ, εἰς πρίγκιψ τῆς Βυρ-
τεμβέργης, διηνήργησε συμβιβασμὸν μεταξύ τῶν
Κορσικανῶν καὶ τῶν Γενουησιῶν, ἀλλ' ἡ εἰρή-
νη μικρὸν διήρκεσεν. Οἱ κάτοικοι ἀπεισάτησαν
καὶ αὐτῆς κεκτημένοι ἤδη ἀρχηγούς ἐμπείρους,
τὸν Τζιαφφῆρη, τὸν Πάολη, τὸν Ριβαρόλαν καὶ
τὸν ὑπὲρ πάντας ἰσχύοντα μοναχὸν Ὀρτικόνε,
ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀναρχία ἐξηκολούθει ἐν τῇ νήσῳ,
παρίστατο δὲ ἀνάγκη μονίμου κυβερνήσεως, συ-
νεκάλεσαν οἱ ρηθέντες ἀρχηγοὶ συνέλευσιν, ἐν ἣ

ἀπεφασίσθη ὅτι ἡ Κορσικὴ θ' ἀπετέλει τοῦ λοιποῦ ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν. Ἐκάθησαν δημοσίαι οἱ γενουήνσιοι νόμοι, ἐψηφίσθη ποινὴ θανάτου κατὰ παντός ὅστις ἤθελε προτείνει συνθηκολογίαν μετὰ τῆς Γενούης, ἀνεκηρύχθησαν δὲ στρατηγοὶ ὁ Τζικαφέρης καὶ ὁ Πάολη. Ἡ περιεργότης τῶν ἀποφάσεων τῆς συνελεύσεως ἦτο ὅτι ἐτάχθη ἡ ἀρτισύστατος δημοκρατία ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας. Πλὴν ὅπως λέγει σκωπτικῶς ὁ Βολταῖρος, ἐξ οὗ ἐρριζώμεθα τινὰς τῶν ἀνωτέρω λεπτομερειῶν, καὶ ὅπως θὰ ἴδωσιν ἐκ τῶν κατόπιν συμβάντων οἱ ἀναγνώσται, φαίνεται ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν ἠδύοχησε ν' ἀνάδεχθῆ τὸ τοιοῦτο βῆρος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφαίνεται ὁ ἥρωας τῆς παρουσίας διηγήσεως, ὁ Θεόδωρος βαρῶνος τοῦ Νόυχου, υἱὸς γερμανοῦ εὐπατρίδου τῆς Βεστροφλίας, γεννηθεὶς ἐν Μέντζ τὸ 1690. Ὁ πατήρ του εἶχε χρηματίσει ἀρχηγὸς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μύνστερ ἀλλὰ περιελθὼν εἰς ἐριδας πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ἐνεκα τοῦ γάμου του μετ' ἀσήμευ νεάνιδος, κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν καὶ διετέλεσε φρουρῆχος μικροῦ παρὰ τὸ Μέντζ φρουρίου. Ἀποθανὼν μετ' ὀλίγον κατέλιπεν ἐν λίαν νεαρῇ ἡλικίᾳ δύο τέκνα, ὑπὲρ ὧν ἐμερίμνησε φιλόανθρωπος τις εὐπατρίδης, αἰσθανόμενος, καθὰ λέγει ὁ Σαίν-Σιμών, μεγάλην πρὸς τὴν μητέρα των συμπάθειαν. Καὶ τὸ μὲν θῆλυ, ὀνόματι Ἐλισάβετ κατέστη ἐπίτιμος ἀκόλουθος τῆς δουκίσσης τοῦ Ὀρλεάν, ὁ δὲ Θεόδωρος φύσει τυχοδιώκτης ἔσχε βίον περιπετειώδη καὶ μυθιστορικὸν ἀληθῶς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατετάχθη μετὰ τῶν ἀκολουθῶν παίδων τῆς αὐλῆς τοῦ δούκους τοῦ Ὀρλεάν, εἶτα δ' ἐπέτυχεν νὰ διορισθῆ λοχαγὸς εἰς τὸ ἐν τῇ γαλλικῇ ὑπηρεσίᾳ σύνταγμα τῆς Μάρμας. Ἐπειτα ὑπηρετήσεν εἰς τὸν σουηδικὸν στρατὸν καὶ ἀνεμίχθη εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ πολυμηγάνου καρδινάλιου Ἀλβερὸν, πρωθυπουργοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ, διενεργουμένας ραδιουργίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν Στουάρδων ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας. Ἀνακλυφθεὶς τῆς σκευερίας, ὁ Θεόδωρος καταδιωκόμενος ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὴν ἐν Χάγγη οἰκίαν τοῦ Ἰσπανοῦ πρέσβους, ἀποκτήσας δὲ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀλβερὸν, προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν συνταγματάρχου μετ' ἐπιπροσθέτου ἐπιχαρηγήσεως 600 πιστολῶν κατ' ἔτος. Ἐν Μαδρίτῃ ἐνομιρεύθη τὴν μίαν Σάκροφελδ, ἐπίτιμον ἀκόλουθον τῆς βασιλίσσης, ἀλλὰ μὴ συμβιβασόμενος μετὰ τὸν δύστροπον χερκκτῆρα τῆς δυσειδοῦς συζύγου του ἐδραπέτευσε κρυφίως τὸ 1720, περπατῶν καὶ τὰ πολυτίμα αὐτῆς κοσμήματα. Εἰς Παρισίους μεταβὰς συνέθεσε σχέσεις μετὰ τοῦ τότε ἀκμαζόντος δικαστήμου σκώτου ἀγύρτου Δῶ, τοῦ ληστεύσαντος ἐντέχνως τοὺς Παρισίους διὰ φαντασιωδῶν κερδοσκοπι-

κῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ ἐσηματίσει σημαντικὴν περιουσίαν, ἣν ὅμως ἐν τάχει ἀπώλεσεν. Διέτριψεν ἀκολούθως εἰς Ἀγγλίαν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ εἶτα εἰς Ἀμστερλόδαμον, μεθ' ἧς μετέβη εἰς Φλωρεντίαν, ὡς τοποτηρητῆς τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ 5'. Αὐτόθι ἐσχετίσθη μετὰ τινων Κορσικανῶν προσφύγων καὶ συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον, ὅπερ βραδύτερον ἐπραγματοποιήσεν. Θέλων ν' ἀπκλλάξῃ τὴν νῆσον ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Γενουησίων, εἰς μάτην περιῆλθε καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν διαφόρων ἐυρωπαϊκῶν αὐλῶν, μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν του μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τῇ μεσολαβήσει ξένων τινῶν πρεσβευτῶν ἔλαβε μερικὰ φιλοδωρήματα παρὰ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ παρὰ τὴν βόρειον Ἀφρικὴν μακροεθνικαὶ ἡγεμονίαι ἐκέκτηντο τότε διὰ τῆς πειρατικῆς ἰσχύος καὶ πλοῦτον, ὁ δὲ ἐυρωπαϊκὸς τυχοδιώκτης ἐστράφη πρὸς αὐτάς μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν βέην τῆς Τυνιδος μετὰ τὸ δέλεαρ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ νὰ καθυποτάξῃ αὐτῷ τὴν Κορσικὴν ὡς νὰ ἦτο res nullius, ὅπως τῷ χορηγήσῃ σημαντικὴν βοήθειαν, ἐν πλοῖον τουτέστι 10 τηλεβόλων, χίλια φλωρία, τετρακισχίλια ὄπλα, στολὰς καὶ μεγάλην προμήθειαν πολεμοφοδίων. Πλεύσας εἰς Λιβόρνον ὑπὸ σημαίαν ἀγγλικὴν, ἐπώλησε τὸ πλοῖον τοῦ βέην, πρᾶξις ἐκείθεν εἰς τινὰς προκαταρκτικὰς συνεννοήσεις καὶ τὴν 15 Μαρτίου 1736 ἀπεβιβάσθη πλοῖον τῆς Ἀλερίας μετ' ἀκολουθίας δεκαπέντε μόνον ἀνδρῶν ἀλλὰ τὸ ὑψηλὸν του ἀνάστημα, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον τοῦ ἤθους του, τὸ περιεκλύπτον τὸ ἀπότομον ἐπιχειρήμα του μυστήριον, ἴσως δὲ καὶ αἱ σχέσεις του μετὰ τῶν ἐπισήμων ἀρχηγῶν, συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάπληξιν τῶν κατοίκων. Ὁ Βολταῖρος λέγει ὅτι ἀπεβιβάσθη φέρων ὀθωμανικὴν ἐνδυμασίαν καὶ κίδαριν, ἕτεροι δὲ ἱστορικοὶ ὅτι ἔφερε στολὴν ἐυρωπαϊκὴν ἢ λεπτομέρεια αὕτη δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ὁ εὐφυὴς τυχοδιώκτης ἀρχῆθεν προσεπλάησε νὰ παρκατήσῃ ἐαυτὸν ὡς χαίροντα τὴν εὐνοίαν ἰσχυροτάτων συμμάχων, οὐδὲν δὲ παρέλειψε μέσον ὅπως ἐξ ἐφόδου ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν εὐπίστων κατοίκων, μετὰ τῶν ἄλλων δὲ ἐσκόρπισεν ἅμα τῇ ἀποβίβάσει του πρὸς τὸ πλῆθος δράκα χρυσῶν νομισμάτων. Φαίνεται, λέγει ὁ Βολταῖρος, ὅτι ὑπάρχουσι στιγμὰι καθ' ἃς ὁ νοῦς τῶν λογικῶν ἀνθρώπων πάσχει, ἐν τοιαύτῃ δὲ κρίσειμω καταστάσει εὐρέθησαν καὶ οἱ Κορσικανοί, οἵτινες σκαγνηνευθέντες ἐκ τῆς ἐπιδείξεως, ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέχθησαν τὸν Νόυχου καὶ ἐν γενικῇ συνελεύσει ἀνεκήρυξαν αὐτὸν βασιλέα, στέψαντες αὐτὸν μάλιστα ὡς Καίσαρα διὰ δόξης τὴν 15 Ἀπριλίου 1736.

Ὁ νέος βασιλεὺς ἀναλαβὼν τὸ ὄνομα Θεό-

δωρος Α' ἀνέλαβεν ἐν ταύτῳ μετὰ σοβαρότητος καὶ τὰ ἡγεμονικά του καθήκοντα. Διωργάωνσεν αὐλὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἐυρωπαϊκῶν ἡγεμόνων, ἐσηματίσει στρατὸν, ὀπλίσας αὐτὸν μετὰ τὰ χορηγηθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ βέην ὄπλα, ἀπένειμεν ἀξιώματα, ὑπηγόρευσε νόμους, ἐπέβαλε τιμωρίας, συνέστησε τάγμα ἵπποτικὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀπελευθερώσεως καὶ ἔκοψε νόμισμα ἰδιαίτερον. Τὸ νόμισμα τοῦτο ἦτο δύο εἰδῶν τὸ μὲν ἔφερεν ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του T. R. (Teodorus Rex) καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας τὸ βασιλικὸν στέμμα ἐν τῷ μέσῳ δύο κλάδων φοινίκων, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὸ ἐμβλημα τῆς Κορσικῆς, ἦτοι κεφαλὴν αἰθίοπος μετὰ προσδεδεμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐπὶ τῆς ἐτέρας τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν: Monstra te esse matrem. Πλὴν ἡ ποιότης τοῦ νομίσματος ἦτο χειρίστη καὶ τὰ σκώματα δὲν ἔλειψαν καὶ οἱ μὲν δυσηρηστημένοι ἐξήγουν τὰ δύο στοιχεῖα T. R. διὰ τῶν λέξεων Tutto Rame (= ὄλον ἐκ χαλκοῦ) οἱ δὲ Γενουήνσιοι ἔλεγον ὅτι σημαίνουν Tutti Ribelli, ἦτοι « ὅλοι ἀποστάται ».

Ἡ κατάστασις τῆς νήσου οὐδὲν ἦτο ἀνθηρὰ μετὰ τὴν πολυχρόνιον κακοδιοίκησιν. Πόλεις εἶχον κατὰ τὴν ἀπηγορευμένην τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτῶν, πᾶσα διὰ θαλάσσης συγκοινωνία ἦτο ἀπηγορευμένη· οἱ κάτοικοι δὲν ἠδύνατο νὰ πωλήσωσι τὰ προϊόντα των εἰμὴ εἰς τοὺς Γενουησίους ἐπιτρόπους ἐπὶ τῇ τιμῇ ἣν οὗτοι ὄριζον, ἀπηγορευέτο ἐπίσης ἡ ἐκμετάλλευσίς τῶν πλουσίων τῆς νήσου μεταλλείων σιδήρου, ἀργύρου καὶ μολύβδου ἀπηγορευέτο ἡ χρῆσις τοῦ ἐγγυρίου ἄλατος, τὰ ἰχθυοτροφεῖα δὲ ἐμισθοῦντο εἰς Καταλάνους, μὴ ἔχόντων τῶν Κορσικανῶν δικαίωμα ἀλλείας. Ὁ Θεόδωρος προσεπάθησε νὰ ἐμφυχώσῃ τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, ἀποκατέστησε τὴν συγκοινωνίαν, ἐξαποστέλλων μικρὰ πλοῖα καὶ διαδίδων ὅτι διετέλει εἰς ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ξένων αὐλῶν, προσεῖλκεσε δὲ δι' ὑποσχέσεων πολλοὺς Ἰουδαίους ἐξ Ἀφρικῆς καὶ ἀραβικοῦ Ἑλληνῶν ἐκ Πελοποννήσου εἰς τὸ κράτος του, ἴσως δὲ ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς παραμένουσι τινες τῶν ἐν Κορσικῇ ἀποκατεστημένων ὁμοειθῶν μας. Εἶτα ἐπεχείρησε νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Γενουησίους κατέχοντας εἰσέτι παρκαλίους τινὰς πόλεις ἐν τῇ νήσῳ. Καὶ κατῆγγελλαν μὲν αὐτὸν οἱ Γενουήνσιοι ὡς ἀγύρτην, ἀλλ' ὁ Θεόδωρος ἀπήντησε διὰ προκηρῦξεως στιγματίζων τὴν ἐπαχθῆ αὐτῶν ἐπὶ τῆς νήσου τυραννίαν. Κυριεύσας τὸ Πόρτο-Βέκκιο, διευθύνθη κατὰ τῆς Βασιτίας, ἐξοπλίσας καὶ λέμβους διὰ τῶν χρημάτων, ἅτινα ἐκόμισεν αὐτῷ εἰς ἀνεψίος του, ὁ βαρῶνος Δρόστ ὅπως καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνεργήσῃ. Ἡ θέσις τῶν Γενουησίων ἦτο ἀπελπιστικὴ, διότι ἠναγκάζον-

το καὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸ προσέτι νὰ προμηθεύωνται ἐκ τῆς στερεᾶς διὰ θαλάσσης, ἀλλὰ τοὺς θριάμβους τοῦ Θεοδώρου ἀνέκοψεν ἡ ἡσυχία αὐξοῦσα δυσἀρέσκεια μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες ἤρχισαν νὰ ἐννοῶσι τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τοῦ ἡγεμόνων, μάτην ἀναμείναντες ἕως τότε τὰς ἐπικουρίας, ἃς ἐκείνος ὑπέσχετο. Ἐννοήσας τὰς διαθέσεις των ὁ ἀγγίνους τυχοδιώκτης συνεκάλεσε γενικὴν συνέλευσιν καὶ ἐγκαταστήσας ἀντιβασιλείαν τριμελῆ, ἀπῆλθε τῆς νήσου τὴν 11 Νοεμβρίου 1736. Ἀποβιβάσθεις εἰς Λιβόρνον μεταμφιεσμένοι ὡς ἀββάς, μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Φλωρεντίαν καὶ κατόπιν εἰς Ρώμην καὶ Νεάπολιν, εἰς μάτην ἐνεργῶν νὰ τύχῃ συνδρομῆς. Ἀπὸ Νεαπόλεως διὰ πλοῖου μετέβη εἰς Ἀμστερλόδαμον καὶ ἐνῶ ἀφ' ἐνός οἱ Γενουήνσιοι προεκήρυσσον τίμημα διὰ τὴν κεφαλὴν του, ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ὀλλανδίας ἀφ' ἐτέρου ἀνηλῆς τις δανειστής διενήργησε τὴν σύλληψιν καὶ τὴν φυλάκισίν του. Ἀπελευθερωθεὶς ὑπὸ τινων φίλων του καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν τὰ μέσα ὅπως ἀγοράσῃ μικρὸν πλοῖον, ἀπεπειράθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κράτος του, ἀλλ' ἅμα ἐπλησίασε καὶ εἶδε παραπλέοντα πλοῖα γαλλικὰ καὶ γενουησῖα, ἐπέτρεψε μὲν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀποβιβάσθωσιν, αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς πλοῖου σουηδικοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Ὀλλανδίαν. Τὸ ἐπιὸν ἔτος ἠδυνήθη νὰ πείσῃ Ἰουδαίους τινὰς ἐμπόρους, πρὸς οὓς ὑπεσχέθη τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐν Κορσικῇ ἐμπορίου, νὰ τὸν δάνειώσωσι τῇ συναινέσει τῆς ὀλλανδικῆς κυβερνήσεως πέντε ἑκατομμύρια φράγκων, δι' ὧν ἀγοράσας μίαν φρεγάταν καὶ τρία ἐμπορικὰ πλοῖα, μετὰ πολεμοφοδίων ἀπεπειράθη νεῖαν ἐπ' ἀνάδοον, μετὰ δεκαπενθήμερον δὲ καταναγκαστικὴν ἐνεκα τρικυμίας προσόρμισιν ἐν τῷ λιμένι τῆς Λισσαβώνας, ἀπεβιβάσθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1738 εἰς Ἀλερίαν. Πλὴν τὰ πράγματα ἐν τῷ μεταξύ εἶχον μεταβληθῆ· οἱ Γενουήνσιοι ἐπεζήτησαν τὴν μεσολάβησιν τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ πρωθυπουργὸς τότε τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' καρδινάλιος Φλερὺ ἐπέμψε στρατὸν εἰς τὴν νῆσον ὑπὸ τὸν κόμητα Βοασσιέ, ἐνῶ διὰ συμβάσεως ἐν Βερσαλλίαις ὑπογραφεύσας παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ πρέσβους τοῦ ἐπικυριαρχοῦ Ἀυτοκράτορος καθηργούντο μὲν τὰ αὐθαίρετα προνόμια τῶν γενουησίων ἀρμωστῶν, ὑποχρεούντο δὲ ν' ἀφοπλισθῶσιν οἱ Κορσικανοί. Ὁ πρῶτος μονάρχης δεκτὸς γενόμενος μετὰ ψυχρότητος ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβιβάσθῃ πάλιν εἰς τὰ πλοῖα του, σκοπεύων νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀπόβασιν εἰς τὰ δυτικὰ τῆς νήσου παράλια, ἀλλὰ παρασρθεὶς ὑπὸ τρικυμίας καὶ φοβούμενος ἐπιβουλήν ἐκ μέρους τοῦ πλοιαρχοῦ του, προσωρμίσθη εἰς Νεάπολιν καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν τῆς νεαπολιτανικῆς κυβερνήσεως, ἣτις ἐπέμψεν αὐτὸν ὑπὸ συνοδίαν εἰς Γαέταν. Εἰς Κορσικὴν εἶχε κα-

ταλίπει τον υιόν του Φρειδερίκον και τον άνεψιόν του βαρῶνον Δρόστ, άλλ' οὗτοι στερούμενοι δυνάμεων και βιασθέντες ὑπό τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἠναγκάσθησαν νά καταλίπωσι τήν νῆσον μετ' ὀλίγον.

Ἐν τούτοις ὁ Θεόδωρος ἐξηκολούθησε τήν θλιβεράν αὐτοῦ ὁδύσειαν, περιερχόμενος τήν Εὐρώπην και ἐπί ματαίῳ ἐπικαλούμενος τήν συνδρομήν τῶν ἰσχυρῶν. Μετέβη και αὖθις εἰς Ρώμην, εἰς Βενετίαν, εἰς Κοπεγχάγην, εἰς Γερμανίαν, διατηρῶν πάντοτε ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ὀλίγων ἐν Κορσικῇ ἀπομεινάντων πιστῶν φίλων του. Τό 1739, ὅτε οἱ Γάλλοι ἀπῆλθον τῆς Κορσικῆς ἐναρρυνθεὶς ἐπέχειρησε νέαν κἀθοδον και παρουσιάσθη πάλιν πρό τῆς νήσου ἐπιβαίνων πλοίου, ὅπερ ἐχορήγησεν αὐτῷ ὁ ἄγγλος ναύαρχος Μαθιούς. Ἀπεβιβάσθη, δίνεμε πάλιν ὄπλα και πολεμοφόδια, πλην τὰ πνεύματα εἶχον ἐπαισθητῶς μεταβληθῆ, και ἐν ἀπορίᾳ ὀπαδῶν ἐδέησε νά ἐπιβιβάσθῃ ἐκ νέου εἰς τὸ πλοῖον. Ἀγανακτῶν διὰ τήν ἀποτυχίαν και μὴ πειθόμενος εἰς τὰς συμβουλὰς κατέφυγεν εἰς τήν βίαν και ἠθέλησε νά βουβαρδίση τὸ Ἀϊάκκιον, πρωτεύουσαν τῆς νήσου, ἀλλὰ μία γαλλικὴ φρεγάτα ἀντετάχθη και παρεκώλυσε τὸ διάδημά του. Τότε ἐγκαταλειφθεὶς παρὰ τῶν Ἀγγλων, μετέβη εἰς Λονδίνον, ὅπου ἕτεροι δανεισταὶ τὸν ἐνέκλεισαν εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακὰς. Ἐκεῖ εἴμαρτο νά καταλήξῃ τὸ ἐφήμερον τοῦ ἀνδρὸς μεγαλεῖον!

Ὁ ἐκπτώτος μονάρχης ὑπέστη ἐν τῇ εἰρκτῇ ὀδυνηρὰς στερήσεις, ἅς προσεπάθησε ν' ἀνακουφίσῃ δι' ἐράνου ὁ διαπρέπων τότε ἐν Ἀγγλίᾳ σὺρ Ὁράτιος Οὐώλπωλ, εὐσπλαγχνισθεὶς αὐτόν. Μετὰ τριετῆ φυλάκισιν τὸ δικαστήριον ἀναγνώρισαν τήν πλήρη ἀκτημοσύνην του διέταξε τήν ἀποφυλάκισιν του ἀλλ' ὀλίγας ἡμέρας ἐχάρη τήν ἐλευθερίαν, διότι καταβλήθεις ὑπὸ τῶν κακουχιῶν ἀπέβιωσε τὴν 11 Δεκεμβρίου 1756 ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα ἔξ ἐτῶν. Ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Ἁγίας Ἀννης τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Οὐώλπωλ ἐχαράχθη ἐπιτύμβιον πεντάστιχον, ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ τοῦ ὁποίου περιείχετο ἡ ἐξῆς παραδοξοφανὴς ἀλλὰ κατὰ γράμμα ἀληθὴς ἐννοια: «*Η τὴν ἐδῶρσεν αὐτῷ ἐν βασιλείῳν και ἠρνήθη αὐτῷ τὸν ἄρτον!*»

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ παράδοξος αὐτός ἀνὴρ, ὁ κατὰ τὸν πολὺπλαγκτον αὐτοῦ βίον ἀπολαύσας τοῦ ἐξοχωτάτου τῶν δώρων τῆς τύχης και δοκιμάσας ἐνταυτῷ τὰς ἐσχάτας τῶν πικριῶν. Καὶ δύναται μὲν νά χρησιμεύσῃ και ὁ βίος οὗτος παρὰ τήν κωμικὴν του ἀπόχρωσιν ὡς ἐν ἐπιπλέον κεφάλαιον εἰς τὸ αἰώνιον διδάγμα περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐγκοσμίων και τῆς ἀσταθείας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀλλ' ἡ τέ-

χνη πρακτικώτερον ἐπωφελήθη ἐξ αὐτοῦ, ἀποκτήσασα ἓνα ἐπιπεριεργον τύπον ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος. Ὁ Βολταῖρος, ὁ εἰρων φιλόσοφος, σύγχρονος τῶν γεγονότων, ἅτινα διηγήθημεν, δὲν ἠδύνατο νά τὸν παραβλέψῃ και εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ διήγημα του *Candide*: ὁ δὲ ἄγγλος μυθιστοριογράφος Σμόλλετ, ὁ μεταφράσας τὸν Δὸν Κισσῶτ, κατὰ συγχυρίαν καθειργθεὶς ἐν τῇ αὐτῇ φυλακῇ μετὰ τοῦ Θεοδώρου, ἕνεκα τῆς δημοσιεύσεως ἐλευθεριάζοντός τινος ἄρθρου του και προσωπικῶς γνωρίσας αὐτόν, ἠθέλησε νά πλάσῃ και αὐτὸς τύπον ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀθάνατον ἥρωα τοῦ Θεοδάντες, και ἐξέλεξε ὡς πρωταγωνιστὴν τὸν ἀτυχῆ βασιλέα τῆς Κορσικῆς ὑπὸ ψευδῶνιμον εἰς τὸ κατὰ τὸ 1762 ἐκδοθὲν μυθιστόρημά του *σὺρ Λάρσελοτ Γρηῖδς*.

X. ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟΝ.

(Διήγημα Ἰουλίου Κλαρετῆ).

— Μάλιστα, κύριε, συνέβηκε εἰς τοὺς πολέμους τοῦ δὸν Κάρλου, εἰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Ὅλος ὁ βασιλικὸς τόπος, τὰ χωριά τοῦ Ἀη-Σεβαστιανού, τὰ βουνὰ γύρω, ἐθάφθηκαν ἀπὸ αἶμα και ἐμύρισαν ἀπὸ μπαρούτι, μῆνες και μῆνες. Θὰ εἶδες στὸ δρόμο τοίχους βεγγμένους και μαυρισμένους. Ἐκεῖ πέρα ἦταν ὄλο και σπῆττα γελαστὰ και εὐτυχημένα. Τώρα εἶνε χαλάσματα, νεκροταφεῖα σχεδὸν ἅτὰ ἔχει ὁ πόλεμος.

Ἐπρεπε νά ἰδῆς πῶς ἐχτυπιῶνταν. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά οἱ καρλισταὶ και ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ ταχτικὸ. Ἐπέρασαν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δρόμους σκοτωμένοι και λαθωμένοι, δυστυχημένα παιδιὰ, ὅπου καταλάβαιναν ποῦ τὰ ἐπήγαιναν και ἐρωτοῦσαν γιατί... γιατί... Ἐυφύλιος πόλεμος, ὡμορφο πρᾶμμα ὁ ἐμφύλιος πόλεμος! Καὶ νά συλλογιέται κανεὶς ὅτι αὐριοῖν ἠμπορεῖ νά ξαναρχίσῃ! Ποιὸς τὰ ζεῦρει αὐτὰ! Τοὺς ἀνθρώπους τοὺς δέρνει τόση κουταμάρα!

Κατάλαβες, ἓνα πρῶτὸ μᾶς λένε ἦρθε ὁ Βασιληᾶς, ὁ δὸν Κάρλος ἐφθασε. Ἡ παλιὰ μαγικὰ φουσκώνει και οἱ χωριάται μας, οἱ Βάσκοι σηκώνονται, πᾶνε στὸν πρίγκηπα και τοῦ κάμνουν στρατό. Καὶ ὄλα αὐτὰ γιὰ νά φορέσουν μιὰ εὐμορφη στολή, μὲ τὸ κασκέτο στραβά, νά μπαίνουν στὰ χωριά μὲ τῆς σάλπιγγες και ἄμα κάμουν τὰ τουφέκια τους πυραμίδες νά χορεύουν τῆς ὡμορφες κοπέλαις. Ἀκόμη ὅμως και γιὰ ν' ἀκούσουν τῆς σφαῖρας νά σφυρίζουνε, γιατί οἱ Βάσκοι μας εἶνε γενναῖοι, ζοῦν μὲ λίγα πρᾶμματα και ζεῦρουν νά πεθαίνουν. Μόνον ποῦ τὸ

θῆρος, ἡ μηλιαῖς, ὄλο τους τὸ βίος πάει λέγωντας! Ἐπολέμαγαν ὄλη τὴν ἡμέρα. Τρία χρόνια ἐπολέμαγαν. Ἐρχόντουσαν ὠραὶς, κύριε, ὅπου ὄλοι αὐτοὶ οἱ δρόμοι ἐμαύριζαν ἀπὸ συμπατριώταις, ἀπὸ ἀδερφοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐσυλλογιζοῦνταν ἄλλο παρὰ ποιὸς νά σκοτώσῃ τοὺς πλειότερους.

Ἐεῖρε τὴν ἱστορία τῆς πολιορκίας τοῦ Βιλβάο, ὅταν οἱ Καρλισταὶ τὸ εἶχαν σφίξει σὺν σὲ δυὸ σίδερα. Ἐπρεπε νά ἐλευθερωθῇ ἡ πόλις και οἱ στρατιῶται τοῦ δὸν Κάρλου ἐκρατοῦσαν τὰ στενά, ἀντιστέκοντο στὰ γιουρούσια, ἐκομματίζαν τὰ στρατέμματα ποῦ τοὺς ἐστελλαν καταπάνω μὲ τὴν μπαγιονέττα. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ δὸν Κάρλου ὅπου διοικοῦσε κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐλέγονταν Ζουκαράγας. Παλληκᾶρι, ἥρωας ἀληθινός. Ἦταν πρῶτα ἀξιωματικὸς στὸ στρατό και ἐγύρισε πίσω στὴν κυβέρνησι τῆς Μαδρίτης τὸ σπαθὶ του λέγωντας: «Νά τὸ δόσετε σ' ἄλλον, γιὰ νά μὲ πολεμήσῃ. Ἐμένα τὸ σπαθὶ ποῦ θὰ κρατῶ πρὶά μου τὸ ἔδωκεν ὁ Βασιληᾶς μου». Ἦταν τριάντα χρόνων, ὡμορφος, ψηλός, λεβέντης! Ἐκρατοῦσε τὸ βουνὸ ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος και δὲν ἠμποροῦσε κανεὶς νά τὸν ζετοπίσῃ. Κάθε ἡμέρα ἐστελλαν ἐναντίον του ὄλο και νέο στρατό, τὸν καλλίτερον στρατό. Τοὺς ἐβλέπαμε ὅταν ἐγύριζαν οἱ δυστυχημένοι οἱ στρατιῶται σακατεμένοι, δεκατισμένοι, μὲ τοὺς ἀξιωματικούς των, τοὺς ὁποῖους ἐφερναν πίσω ἀπάνω σὲ αἱματωμένα φορεῖα. Ἀκούγαμε τοὺς στρατιῶτας ὅπου λέγανε: «Νά ἡ Ἰσπανία ξεπαστρεύει τὴν Ἰσπανία!»

Ὁ Ζουκαράγας! Κάθε φορὰ ὅπου ἐνικοῦσε τὸν ἐθνικὸ στρατό ἡ δόξα του ἐμεγάλωνε. Ἐλέγαν: «Ἀναστήθηκε ὁ Ὁμαῆς Ζουμκλακαρέγας!», τὸ ἀνίκητο παλληκᾶρι τοῦ προτιτερινού πολέμου τοῦ δὸν Κάρλου, στοὺς παλμοὺς χρόνους. Ὡς και τὸ ὄνομά του ἀκόμα ἐμμοιάζε και ἔκαμε τὸν Ζουκαράγαν ἄλλον Σιδ, ὅπου τὸν ἐτραγουδοῦσε ὁ λαός.

Ὁ στρατηγὸς ὅπου ἐδιοικοῦσε στὴν Ἐρνάνη—στὴ μικρὴ πολιτεία, ὅπου, καθὼς ἔλεγε χθὲς ἡ ἐφημερίδα, ὁ ποιητὴς σας ὁ Οὐγκώ, ἐπέρασε ὅταν ἦταν παιδί και τοῦμεινε εἰς τὸν νοῦ ἡ ὄνομασία—ὁ στρατηγός, ποῦ ἐστελνε τοὺς δυστυχημένους τοὺς στρατιῶταις ἐναντίον τοῦ Ζουκαράγα, ἦταν σὺν τρελὸς ἀπὸ τὸν θυμὸ του. Εἶχε ὀρκισθῆ νά περάσῃ τὰ στενά, νά λυώσῃ τοὺς κοκκινόσκουφους, νά φτάσῃ εἰς τὸ Βιλβάο. Μάλιστα! Σὲ κάθε γιουρούσι τὴν ἐπάθαινε. Ὁ στρατὸς ἐγύριζε πίσω σακατεμένος και ἄφηνε στοὺς δρόμους σκοτωμένους και σκοτωμένους.

Ἐνα βράδυ, στὴν πλατεῖα τοῦ Ἀἰουνταμιτ, ἐκεῖ ἀπάνω, κυττάζοντας τοὺς στρατιῶταις του, οἱ ὁποῖοι ἀργὰ, κουφὰ γύριζαν πίσω ἐστὸ

στρατόπεδό τους, και ἀπὸ μακρὰ ἀκούγαμε τὸ κανόνι τοῦ Ζουκαράγα και ἐβλέπαμε τὸν κανόνι ν' ἀνεβαίνῃ σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὸν κάμπο, πάνω στὰ κοκκινισμένα βουνὰ, ὁ στρατηγὸς Γαρρίδος—μὲ τὰ ἄσπρα του μαλλιά και τὸ κασκέτο του, τὸ κασκέτο ὅπου ἄλλοτε τὸ εἶχαν κάμει κόσκινο ἡ σφαῖρες στὸ Μαρόκο—ἐσφιγγε τῆς γροθίης του, ἐβγάζε ἀστραπαὶς ἀπὸ τὰ μάτια του και ἔλεγε: — Ἄ! αὐτὸς ὁ Ζουκαράγας, ὁ ἄθλιος Ζουκαράγας. Ἐδὶνα τὴ ζωὴ μου γιὰ νά σκοτωθῇ! Καὶ σ' ὅποιον τὸν σκοτώσῃ βίος ὀλόκληρος!

Ἦταν τρελὸς ἀπὸ τὴ λύπη του, ἐκλαίγε νά βλέπῃ τὰ συντάγματα του νά λυώνουνε σὺν τὸ χιόνι, ὅπου ἔλυωνε ἐκεῖ πάνω στὰ στενά!... Τοῦ ἐφαίνονταν ὅτι ὄλα ἐκεῖνα τὰ σκοτωμένα παλληκᾶρια ποῦ εἶχαν γεμίσει τοὺς δρόμους ἦτανε παιδιὰ του, ὅπου τοῦ τὰ ἐσκότωναν, τοῦ τὰ ἐξεκοιλιάζαν... Καὶ ποιὸς; Ὁ Ζουκαράγας, οἱ Βάσκοι τοῦ Ζουκαράγα, οἱ καρλισταὶ!

Πρὶν τελειώσῃ τὸ λόγον τοῦ γέρω Γαρρίδος, στὴ μισοσκοτεινιασμένη πλατεῖα, ἡ ὁποία εἶχε γεμίσει ἀπὸ στρατιῶταις τοῦ παρουσιάσθηκε ἓνας ὡμορφος νέος, ἐστάθηκε μπροστὰ στὸ στρατηγὸ, τὸν ἐκύτταξε κατὰ πρόσωπο και τοῦ εἶπε:

— Μοῦ δίνεις ἐμένα, στρατηγέ, ὅτι εἶπε τώρα δὲ ἀν σκοτώσω τὸν Ζουκαράγα;

— Ποιὸς εἶσαι σύ;

— Ντόπιος, ἀπὸ δῶ. Λέγομαι Γιάννης Ἀρακουῖλ. Ἀνθρωπος ποῦ δὲν φοβάται τὸν θάνατο, ἀλλ' ἀποφάσισε νά γείνη πλούσιος.

Ὁ στρατηγὸς τὸν ἐκύτταξε ἀπὸ πάνω ἔως κάτω.

— Εἶσαι ἀπὸ τὴν Γουτποτζκόαν, ἐσύ; Γιατί δὲν εἶσαι μαζί μὲ τὸν στρατὸν τοῦ δὸν Κάρλου;

— Γιατί ἐγὼ δὲν μοῦ καίγεται καρρὶ γι' ἄλλο ἀπὸ τὴν γυναῖκα ὅπου ἀγαπῶ.

— Εἶνε ἀρραβωνιαστικὴ σου;

— Ἄ! ἀν ἦταν ἀρραβωνιαστικὴ μου... Ὅχι εἶνε κόρη ἐνὸς χωριάτη, ὁ ὁποῖος εἶνε πολὺ πλούσιος γιὰ μένα ποῦ εἶμαι φτωχὸς και θέλει παράδες γιὰ νά μοῦ τὴν δώσῃ.

Ἦτανε γνωστὸς στὸν τόπο, αὐτὸς ὁ Ἀρακουῖλ, και τὴν εἰξέραμε ὄλην τὴν ἱστορία του, τὸν ἐρωτᾶ του στὴν κόρη τοῦ γέρω Χεγαράϊ, ἐνοῦ καλοῦ νοικοκύρη, ποῦ ἡ μηλιαῖς στὰ κτήματά του ἐσπαζαν ἀπὸ τὸν καρπὸ και ἐβγάζαν κρασί μιὰ φορὰ...

Ὁ γέρω Χεγαράϊ κατοικοῦσε ἀνάμεσα στὸ Ἐρνάνη και τὰ φρούρια τῆς Ἀγία-Βαρβάρας, ποῦ εἶνε καθὼς ἐρχόμεστε ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Ἀη-Σεβαστιανού. Ὁ γέρος εἶχε γιὰ τὴν κόρη του τὴν Πέπα τὴν ὑπερφηναῖαν ποῦ οἱ Ἀνδαλουσίσι ἐχουν γιὰ τὰ κοσμήματά τους. Ἐφοῦσκωνε, μὲ ἐφοῦσκωνε, ὅταν τὴν ἐφερνε στὰ

πανηγύρια. Τα άραβωνιάσματα γίνονται πρό πάντων στά πανηγύρια, χωρίς να ζεύρουνε τίποτε οί γονεΐς. Με γέλοια, με χορούς και γλήγορα γλήγορα! Πέρνεται ή καρδιά και δίνεταί ή ζωή.

Έδω κοντά στού Λογιόλα, 'στόν κάμπο ήτανε τότε, ένας ώμμορφονός, πού έτριγύριζε τής κοπέλλαις και είχε ό,τι χρειάζεται για να άρέσει κανείς στής γυναΐκες, αλλά τίποτα από ό,τι άρέσει στούς γονεΐς. Ήτανε αυτός ό 'Αρακουΐλ, ό όποιος παρουσιάσθηκε 'στό στρατηγό τού Γαρρίδο. Πάντα γελαστό αυτό τού παιδί, χαρούμενο, τρελό, πρώτος στά παιγνίδια, λεβέντης, χεροδύναμος, παλληκαΐρι, όπου έσκότωνε για γούστο ταύρους 'στές ταυρομαχΐαις, ξιφομάχος, έτοιμος να σπάση τού κεφάλι του ή να τρουπηθή. Και άνάστημα βασιλικό, πάντα ζυρισμένος, λειοντάρι στή δύναμη και κορίτσι στή χάρι. Όσο για φτώχεια, δέν είχε λεπτό τσακισμένο. Έζούσε με τήν ήμέρα, τότε από τού βραβείο πού είχε κερδίσει στούς άγώνες τής σφαιροπαΐξΐας τού Βιλθάου ή τής Θολώσας, τότε από κανένα στοίχημα πού είχε κερδίσει σε καμμιά ταυρομαχΐα. Μιά 'μέρα 'στόν "Αη-Σεβαστιανό ό ταυρομάχος δέν μπορούσε να σκοτώση τόν ταύρο, ένα άγριο μαύρο ζώο, πού έβγαζε από τού στόμα του κόκκινους άφρους. Ό Γιάννης 'Αρακουΐλ τότε έσφύριζε και όσοι ήτανε μέσα 'στό ίπποδρόμιο, οί ταυρομάχοι και ή κόσμος άρχίσανε να τού φωνάζουνε: «Κόπιασε λοιπόν τού λόγου σου, κόπιασε!» Ό Γιάννης δέν έδείλιασε. Σηκώνεται, πηδάει, πέρνει από τόν ταυρομάχο ό όποιος είχε μείνει ξερός από τήν έκπληξΐ του ή τή χαρά του γιατί εύρέθηκε άλλος να ξεκοιλιασθή 'στόν τόπον του, τού σπαθΐ με τήν κοντή λαβή, τού πιάνει, να έτσι, στέκεται 'μπροστά 'στόν ταύρο, τόν κυττάζει, τού γελαει μες' τά ρουθούνια, ρίχνει καταπάνω του τού σπαθΐ 'στό μέρος πού έπρεπε 'άν τόν Τάτο ή τού Λαγαρτίγιο και ό ταύρος, μπάφ, μπούφ, σφαιράζεται χαμω κορμΐ άψυχο, και ό Γιάννης 'Αρακουΐλ γυρίζει κα χαμογελώντας λέει 'στόν κόσμο: «Βλέπετε — δέν έσφύριξα άδικα!»

Μά δέν έτελείωσε έδω τού πρᾶμμα. Οί ταυρομάχοι είχανε άγριέψει, είχανε λυσάξει πού ήκουαν τόν λαό να φωνάζη «ζήτω» τού 'Αρακουΐλ, να τού χτυπάη τά παλαμάκια και να σφυρίζη τού σύντροφό τους. Μαζεύθηκαν, τριγυρίζουνε τόν 'Αρακουΐλ, θέλουνε να τού ζητήσουνε λόγο για ό,τι έκανε και 'στο τελευταίο να τόν ξεπαστρέψουνε. Μάλιστα! Ό 'Αρακουΐλ κυττάζει όλους αυτούς τούς δαιμονισμένους, παίρνει φόρα, πηδάει από πάνω από τόν 'μπροστινό του ταυρομάχο και φθάνει 'ς τή θέσι του, άφώνωντας άκόμη κλειστό τόν κύκλο πού ήθελε να τόν σκάση, να τόν πνίξη. Τού βράδυ, έχτυπή-

θηκε, από 'πίσω από τού ίπποδρόμιο με έναν ταυρομάχο, ό όποιος τού έχωσε μία καλή μαχαίρι. Ό Γιάννης έμεινε δέκα πέντε μέραις 'στο στρώμα, μα έπειτα ή πληγή ούτε έφάνονταν καν. Ήτανε έτοιμος να σκοτώση πάλιν κανέναν ταύρο και τώρα πια μαζΐ και τόν ταυρομάχο.

"Όταν πληγώνονται οί ταυρομάχοι μας δέν παθαίνουε τίποτε. Τού πετΐ τους ξανακράβεται, τού κρέας τους ξαναθρέφει. Τους πέρνουνε τρουπημένους, τούς νομίζουνε σχεδόν άποθαμμένους — ένα σταυροκόπημα, θεοςχωρίστον! — και έπειτα από ένα μήνα τούς βλέπεις πάλιν με τού σπαθΐ 'ς τού χέρι.

Άπὲ ό Γιάννης είχε και βότανα για τής πληγαΐς, έπειδή και έγνώριζε όλους εκείνους όπου φτειαίνουν έδω 'ς τόν κάμπο με χορτάρια γιατρικά για να σε κάμουνε καλά, άμα εισ' άνήμπορος. Είχε μάλιστα φτειασει από κάτι φαρμακερά βότανα ένα φαρκάκι, τού όποιο τού είχε βάλει σ' ένα δαχτυλίδι, διότι έλεγε ότι ό άνθρωπος πρέπει να πεθαίνη όποτε θέλει και καμμιά φορά τυχαίνει και δέν έχη επάνω του τού μαχαΐρι του. Τού μαχαΐρι σ' τού πέρνουν. Τού δαχτυλίδι όχι—και μ' ένα σφιζίμο 'ς τά χείλια σκοτώνεται κανέναν άμέσως.—Ήτανε άνδρας άληθινός ό 'Αρακουΐλ.

Μιά 'μέρα αυτός ό ώμμορφος νέος, τόν όποιον είχανε άγαπήσει πολλαΐς, χωρίς αυτός να άγαπήση καμμιά, έσυνάντησε 'ς τού πανηγύρι τού Λογιόλα, τή Δευτέρα τής Λαμπρής, μια ώμμορφη κοπέλλα, τήν όποια έπροσκάλισε να χορέψουνε όπως και τής άλλαις. Ήταν ή Πέπα, ή κόρη τού Χεγαράϊ. Ένας χορός γυρίζει τά κεφάλια τών κοριτσιών και, κατά τή γνώμη μου, ό βιολιτζής εΐνε ό μεγαλύτερος βοηθός τής άγάπης. Ό Γιάννης και ή Πέπα δέν μπορούσανε να λησμονήσουνε τήν πρώτηαυτή συνάντησί τους, τού χορό τους, τή μουσική, πού συνόδευε τά βήματά τους και τού τραγουδι του πού μεθούσε σάν κρασί:

"Ένα άστρο λαμπρό βγαίνει τού πρωΐ,
 Όμμορφότερο άστρο δέν έχει ό ουρανός.
 Στή γή, άγάπη μου λάμπει ένα περισσότερο
 Και δέν έχει άλλο όμοΐό του 'στόν ουρανό.
 Η καρδιά μου αυτό ακολουθεί,
 Όπως τού νερό ακολουθεί τή βροματιΐ.

'Απ' αυτή τή Δευτέρα τής Λαμπρής ό Γιάννης όπου ήτανε πάντα τόσο γελαστός, έγεινε άγριος, δέν έμιλούσε, είχε κατγιασμένα τά μούτρα. Μά και ή γέρω Τιβούρκιος ό Χεγαράϊ δέν έχαμογελούσε πια. Ό διαβολοέρωτας είχε κάνει τά ιδικά του πάλε...

Και τί έρωτας! Άληθινός, μεγάλος και αφνίδιος σάν άστρακπή. Ήτσι εΐνε πάντα: Εκείνη δέν έσυλλογίζονταν παρά αυτόν και εκείνος

πάλιν μόνον αυτή είχε 'ς τού νού του. Ήτανε μελαγχολικός σάν περβόλι χωρίς λουλούδια και ή άγάπη τόν έκανε κακόν 'άν τσοπανόσκυλο. Θα 'ρωτήσης γιατί; Γιατί δέν είχε ούτε δούρο 'ς τή σάπη του, γιατί ή Πέπα είχε τόν παρᾶ και ή γέρως της τής είχε πη, με τού σιδερένιο κεφάλι του, ότι ποτέ δέν θα τής έδινε άνθρωπο, πού για μόνον βιός είχε τού τόπι του...

— Ναι, εΐπε κάποτε 'στόν γέρο ό 'Αρακουΐλ, μα ή Πέπα μ' άγαπάει, μου τού εΐπε...

— Και έμένα μου τού εΐπε, τού άποκρίθηκε ό γέρος.

— Έγώ τή λατρεύω. Εΐμαι τρελός. Θα σκοτωθώ αν δέν μου τή δώσης. Τι θέλεις να κάμω για να μου τή δώσης;

— Ό,τι έκανα κ' εΐγω, εΐπε ό γέρος. Να δουλέψης για να έχης με τί να θρέψης τά παιδιά σου. Δέν έφαγα εΐγω τή ζωή μου, για να πετάξω τούς παράδες μου και τήν κόρη μου 'ενα χασομέρη 'άν κ' έσέν. Άμα έρθης και μου εΐπης ότι έκαμες μια μικρά περιουσία πού να 'μπορής να αγοράσης τού φωμι και τού άλάτι τού σπητιού σου τότε θα πάρης τήν Πέπα.

— Τι πρέπει να μαζώξω; άρώτησε ό Γιάννης.

— Δυό χιλιάδες δοῦρα!

Δυό χιλιάδες δοῦρα εΐνε δέκα χιλιάδες φράγκα.

— Δυό χιλιάδες δοῦρα! εΐπεν ό 'Αρακουΐλ και έγεινε σάν τού κερΐ. Και πού να τάβρω;

— Έγώ πού τάβρω; 'Σ τή γή, άπάντησε ό γέρος. Ψάξε και σύ!

Ό γέρο-Τιβούρκιος δέν ήτανε από 'κείνους πού λένε και ζελένε! Ό 'Αρακουΐλ έπρεπε ή να σκοτωθΐ ή να δουλέψη και να μαζέψη όσα τού εΐπε ό πατέρας τής Πέπας. Η Πέπα ήτανε κορίτσι καλό και δέν ήμπορούσε να παρακούση τόν πατέρα της; άλλ' έπειδή άγαπούσε τόν Γιάννη πολύ ήτανε πρόθυμη να περιμείνη έως ότου ό ώμμορφος άγαπητικός της κερδίση τήν προΐκα πού έζητούσε ό πατέρας της. Όταν κρυφά συναντούσε τόν Γιάννη ή τού μιλούσε 'μπροστά εις τόν πατέρα της, δέν τού κρυβε ότι τού είχε ένα από 'κείνους τούς έρωτας πού ενώνουν τής καρδιαΐς έως τόν τάφο. Τού είχε μάλιστα όρκισθΐ, — τού είχε όρκισθΐ άπάνω 'ς τού λειτουργικό τής μακαρίτισσας τής μάνας της— ότι δέν θα έπαιρνε ποτέ άλλον, αν δέν τόν έπαιρνε αυτόν. Ένας τέτοιος όρκος, από ένα τόσο ώμμορφο κορίτσι, ήμπαρεί να δώση θάρρος και 'ς τού δειλότερο άνθρωπο. Ό Γιάννης έακέρθησε: «Λοιπόν εΐγω θα τής κάμω τής δυό χιλιάδες δοῦρα! Δέν ξέρω πως θα τής κάμω, μα θα τής κάμω!»

Τι σχέδια έβαλε τού μυαλό του, τί δέν έκανε!... Μιά 'μέρα 'στόν "Αη—Σεβαστιανό, στο παίξιμο τού τοπιού, παρ' όλίγο να σπάση τού

κεφάλι του 'στόν τοΐχο, γιατί έχασε τήν παρτίδα με τόν αντιπρόσωπο τής Θολώσας. Τά στοίχηματα ήτανε μεγάλα. Θάρχιζε να κήνη τήν περιουσία του! Και για έναν πόντο—για έναν μικρό πόντο! ό 'Αρακουΐλ έχασε και μαζΐ του έχασαν και οί συμπαιρωταΐς του. Έτραβούσε τά μαλλιά του, κτυπιόταν, είχε γείνει τρελός!..

Και τής ήθελε τής δυό χιλιάδες δοῦρα, γιατί ή Πέπα τού είχε εΐπει:

— "Η θα ζήσω με σένα ή με κανένα, 'Αρακουΐλ. Μά δέν θα παρακούσω όμως τόν πατέρα μου ενόςω ζή και θα σεβασθώ τού θέλημά του, σάν πεθάνη.

Ό δυστυχισμένος Γιάννης είχε συλλογισθΐ να κήνη κανένα μεγάλο ταξΐδι. Τού έλεγαν ότι εις τήν Πλάτα, σ τήν Άμερική, οί Βάσκοι πού επήγαιναν επλούτιζαν, καμμιά φορά. Φαίνεται ότι οί σφαιρισταΐ μας 'στο Βουένος—Άυρες συνάζουν με τού σακκούλι τούς παράδες. Εκείνο τού ώμμορφο σπητάκι, πού θα ιδής όταν γυρίζης 'στόν "Αη—Σεβαστιανό, δεξιά, εΐνε ενός νεου πού κέρδισε να! παράδες 'στόν ενός κόσμο. Άν ή ιδέε ότι θα άφήση τήν Πέπα και δέν μωρη ή τήν βλέπη πια ούτε από μακριά, 'στόν έσπερινόν 'στο παράθυρό της καν, δέν τόν εκτυπούσε 'στο κεφάλι, ό 'Αρακουΐλ θάφρευε για κείνα τά μέρη. Θάφρευε χωρίς άλλο. Και όπως όπως θα τήν έκαμνε τήν περιουσία, όπου τού ζήτησε ό γέρος. Και θα έκανε καλλίτερα να φύγη παρά να μείνη.

'Σαυτό τού άναματαξΐ, ό πόλεμος έκαίγε τόν τόπο, δέν ήμπαρώ να τού εΐπώ άλλως, και συνέθηκε ό,τι σου διηγήθηκα 'μπροστά 'στο Βιλθάο. Λοιπόν για να λθουμε στή σειρά μας, ό στρατηγός Γαρρίδο στήν άπελπισία του, βλέπει και στέκεται 'μπροστά του ό νέος αυτός και σε δυό λόγια τού διηγάται τήν ιστορία του. Ό γέρο στρατηγός, ό πολεμιστής τού Μεξικου, πού τόν ενίκαν οι καρλισταΐ, έσμιζε τά φρούδια και εκύτταζε τόν 'Αρακουΐλ, ό όποιος έπρόσθεσε:

— Άν, στρατηγέ, ή ζωή τού Ζουκαράγα αξΐζη όλόκληρο βιός, εΐγω θα τού κερδήσω!

— Η ζωή τού Ζουκαράγα αξΐζει περισσότερο από ένα βιός. Άξΐζει τή ζωή χιλιάδων παιδιών μου. Ό Ζουκαράγας εΐνε ή αντίσταση, εΐνε τού κλειδι τού Βιλθάο, εΐνε τού άτελείωτο σφάξιμο, εΐνε τού παν. Δέν έχω να σου δώκω καμμιάν διαταγήν, άφου δέν εΐσαι στρατιώτης. Μά ανκάνης ό, τι μουπες, μη ξεχάσης ό,τι εΐπα κ' εΐγω!

— Καλά, εΐπε ό Γιάννης. Χαΐρε, στρατηγέ! Ό γέρο Γαρρίδο έσήκωσε τούς ώμους και όταν ειδη τόν Γιάννη να φεύγη τού έπέρασε ή ιδέα μήπως ήτανε κατ'άσκοπος.

Ό 'Αρακουΐλ ένα πρᾶμμα έσυλλογΐζετο πια;

Ἡ ζωὴ τοῦ Ζουκαράγα θὰ πληρωθῆ με ὀλόκληρο βιός! Καὶ τὸ βιός αὐτό, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν ἔδινε λεπτό τσακισμένο, τὸ ἤθελε γιὰ νὰ πάρῃ τὴν Πέπα. Ἐφυγε ἀπὸ τὸ Ἐρνάνη, ἔγεινε ἄφαντος. Γιὰ μέρας πολλὰς δὲν εἴξευρε κανεὶς ποῦ ἦτανε. Ὁ στρατηγὸς ἔλεγε: «Κάποιος τρελλὸς θὰ ἦτανε». Καὶ ἔπερνε τὰ μέτρα του γιὰ νὰ κἀνῃ νυκτερινὴ ἔφοδο. Ἦθελε νὰ εὕρῃ ἀνέτοιμο τὸν Ζουκαράγα καὶ νὰ περάσῃ τὰ στενά ψαχτά με ταῖς λάμψεις τῶν τουφεκιῶν γιὰ φῶς.

Σὲ τοῦτο τὸ ἀναμεταξύ ὁ Ἄρακουὶλ ἐπεριτριγύριζε τὰ χαρακώματα τῶν καρλιστῶν. Μὲ τὸ μαχαίρι του ἔς τὴ τσέπη, με τὸ μαχαίρι του ἐκεῖνο, ποῦ τὸ ἐμεταχειρίζονταν ἔς τὴν ἀνάγκη σὰν τόπι, τὸ ἐκάρφωνε ἀπὸ μακρὰ ἔς τὸ σημάδι, ἐπερίμενε. Ἐκοιμῶταν ὅπου βρισκῶταν, ὅζω, ἔς τὰ ξέσκεπα, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πλησιάσῃ τὸν Ζουκαράγα καὶ νὰ ξεγλυτώσῃ τὸν γέρο Γαρρίδο ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ δὸν Κάρλου. Τὶ τὸν ἔμελε γιὰ τὴ ζωὴ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; Ὁ πόλεμος εἶπε με τὸ κανόνι, εἶπε με τὸ μαχαίρι, εἶπε πάντα πόλεμος. Ὅταν θυσιαζῆ κανεὶς τὴν ζωὴν του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σκοτώσῃ. Αὐτὰ εἶχε ἔς τὸ νοῦ του καὶ ἐπερίμενε πάντα νὰ βρῇ τὴν κατάλληλη ὥρα.

Μιὰ νυκτιὰ, ὅπου ἐπλησίασε πολὺ τὸ μισοχαλασμένο σπῆτι ποῦ ἐκοιμῶταν ὁ Ζουκαράγας, ἡ σφαῖρα ἐνὸς φρουροῦ τοῦ ἐπέρασε ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι, τόσο κοντά, ποῦ τοῦ πῆρε ἓνα μικρὸ κομμάτι ἀπὸ τ' αὐτί. Μὰ οὔτε τὸ πρόσεξε καν αὐτὸ καὶ ἓνα μόνον ἐλυπήθηκε, ὅπου τὸν εἶδε ὁ φρουρός. Ἄν δὲν τὸν ἔβλεπε, θὰ ἐπηδοῦσε ἀπάνω ἀπὸ τὸν τοῖχο καὶ θὰ ἐμβαινε μέσα ἔς τὸ σπῆτι! Ἐπρεπε νὰ ζανακάμῃ τὸ κόλλο.

Τὴν ἄλλη μέρα, χωρὶς ἄλλο. Μὰ ἡ ἄλλη μέρα ἦτανε ἴσα-ἴσα ἡ ἡμέρα ποῦ ὁ Γαρρίδο εἶχε ἀποφασίσει νὰ κἀμῃ τὴ νυκτερινὴ ἔφοδό του. Ὁ Γιάννης ἦτανε ζαπλωμένος μέσα ἔς ἓνα χανδάκι, χωμένος σὰ λαγὼς καὶ ἦτανε ἀποφασισμένος ἐκεῖνη τὴ νύκτα, ὅπως ὅπως, νὰ πλησιάσῃ τὸν Ζουκαράγα, σωστὰ τὴν ὥρα ποῦ ὁ Γαρρίδο ἔστειλε κατεπάνω ἔς τοὺς καρλιστὰς τὸ πρῶτο ἀπόσπασμα. Ἡ πρῶταις τουφεκιῆς ἐφάνηκαν παράξεναις ἔσθον Ἄρακουὶλ, ἡ δευτέραις τὸν εὐχαρίστησαν. Ἀροῦ πολεμοῦσαν, ὁ Ζουκαράγας θὰ ἔβγαине ὅζω, θὰ ἔφερνε τοὺς στρατιῶταις του ἔσθὴ μάχη. Τὸ αἷμα τοῦ Ζουκαράγα ἄξιζε ὀλόκληρο βιός; . . . Ὁ γέρω-Χεγαράθ θὰ ἐλάβαινε τῆς δυὸ χιλιάδες δοῦρα θὰ τῆς ἐλάβαινε — καὶ τόσο τὸ χειρότερο γιὰ τοὺς καρλιστὰς!

Ἐπολέμησαν παλληκαρίσιμα ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Οἱ στρατιῶταις τοῦ Γαρρίδο ἦτανε λυσσασμένοι. Ἐπεφταν ἀπάνω ἔς τὰ χαρακώματα με τὴ λόγχη

καὶ ἐχτυπάγανε τοὺς καρλιστὰς, τοὺς ὁποῖους πιστεύανε ὅτι θὰ εὕρουν ἀνέτοιμους, μὰ εὕρισκαν ἐκεῖ ἔμπροστά τους. Ἐσφάζονταν καὶ ἐσκοτώνονταν ἔς τὸ σκοτάδι! Τὰ σπαθιά ἐπερνοῦσαν τὰ κορμιά, τὰ ρεβόλβερ ἐσπαζαν τὰ κεφάλια, Ἐσκοτώνε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ βλέπουνται. Καὶ ἦτανε κι' ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη Ἴσπανοί, τί ἄμαρτία!

Αὐτὸ ἐβάσταζε πολὺ. Τὰ γλυκοχαράγματα οἱ ταχιτικοὶ εἶχανε ὑποχωρήσει, καὶ αὐτὴ τὴ φορά, οἱ δυστυχησμένοι, καὶ γιὰ νὰ φθάσουνε ἔς αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐχάσανε κι' ἐχάσανε ἀνθρώπους! Ἡ ἔφοδος ἔμεινε ἀνώφελη. Καὶ τὴ νύχτα αὐτὴ, ποῦ τὸ αἷμα ἔτρεξε ποτάμι, δὲν ἐκάμανε τίποτε. Θὰ ἐκλαίγε πάλι ὁ γέρω στρατηγὸς ἀπὸ τὴ λύσσα του. Ἐξ ἐναντίας, οἱ καρλισταί, ἀφοῦ ἐπολέμησαν ὅλη νύχτα, ἐχαίρετοῦσαν τὴν αὐτὴ χαρούμενοι, Χάρρι! Χάρρι! Μὰ σὲ ἄλλο, ὅλη αὐτὴ ἡ χαρά, ἡ φωναὶς ἐσώπασαν ἔς τὴ στιγμή καὶ μαῦρη λύπη τοὺς ἐσκέπασε. Ἐφερναν τὸν Ζουκαράγα λαθωμένο. Ὁ ἀνίκητος ἀρχηγός, ποῦ ἡ φωνὴ του ἀκούγονταν ὅλη τὴ νύχτα νὰ λέῃ: «Κουράγιο, θάρρος, παιδιά! Ἐμπρός παιδιά!» εἶχε, καθὼς ἔλεγαν, σπασμένο τὸ κόκκαλο τοῦ ποδαριοῦ. Ἦταν ἀπόξω ἀπὸ τὸ μισοχαλασμένο σπῆτι, ὅπου ἐκοιμῶταν. Οἱ αἰχμαλῶτοι τοῦ ταχιτικοῦ — οἱ καρλισταί εἶχανε πιάσει πολλοὺς τὴ νύχτα — εἶδαν τὸ ὑπερήφανο καὶ ὠραῖο ἐκεῖνο παλληκάρι, ἄσπρο σὰν πανί, με τὴ μαῦρη γενειάδα του, ὅπου τὸν περικύκλωναν οἱ ἀξιωματικοὶ του. Ὁ Ζουκαράγας δὲν ἤμποροῦσε πῶς νὰ σταθῆ ὀρθίος. Τὸν ἐβάσταγαν με μασχαλιστῆρες. Κάμποσοι στρατιῶταις ἐφέρονε ἓνα σκαμνὶ καὶ τὸν ἐβάλανε ἐπάνω με τὸ πόδι ζαπλωμένο.

Ὁ Ἄρακουὶλ ἐκύτταζε.

Τὸν εἶχανε πιάσει μαζῆ με τοὺς στρατιῶταις τοῦ Γαρρίδο, καὶ οἱ φρουροὶ τῶν καρλιστῶν τὸν ἐφύλαγαν μαζῆ με τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους, με τὸ τουφέκι ἔς τὸ χέρι γεμάτο.

Τὸ μαχαίρι του, τὸ ζακουσμένο μαχαίρι του, δὲν τοῦ στάθηκε χρήσιμο. Ὅταν τὸν ἐπίασαν, ὅταν κι' αὐτὸς ἐνίκηθη με τοὺς ταχιτικούς, καὶ τὸν ἐπερίζωσαν μαζῆ με τοὺς αἰχμαλώτους, ἔρριξε μακρὰ τὸ μαχαίρι του λέγωντας: «Ἄς εἶνε... Ἄλλη φορά!». Τώρα θὰ τὸν ἐμουςκετάρανε ἴσως, ἀφοῦ ἦτανε ὁ μόνος αἰχμαλώτος ποῦ δὲν φοροῦσε στολή. Καὶ ἔλεγε μέσα του, ὅτι πάει πιά, πάει, ἡ Πέπα θὰ παντρεύονται ἄλλοτε ἢ θὰ ἔμεινε ἀνύπανδρη — καὶ τὰ μάτια του θυμωμένα, ἀστραφτερά, ἐπέφταν ἀπάνω ἔς τὸ ἀνθρώπινο ἐκεῖνο κορμί, ποῦ τοῦφευγε, ἔς τὸν Ζουκαράγα, τὸν ὁποῖον ἐμισοῦσε. Δὲν ἤξευρε κι' αὐτὸς γιὰ τί — πῶς δὲν τῶξερε; γιὰ τί ὁ Ζουκαράγας ἐζοῦσε, καὶ γιὰ τί ἡ

ζωὴ αὐτοῦ ἦτανε ὁ θάνατος ὁ δικὸς του, ἦτανε τῆς ἀγάπης του τὸ χάσιμο. . .

Γύρω ἀπὸ τὸν Ζουκαράγα οἱ ἀξιωματικοὶ του ἐτριγύριζαν ἀνήσυχτοι. Μερικοὶ γονατισμένοι κύτταζαν τὴν πληγὴν του. Ἐνας ἐφώναζε τὸ γιατρός.

— Τὸ γιατρός! . . . τὸ γιατρός γιὰ ὄνομα Θεοῦ! Ποῦ νᾶναι ὁ Οὐρραβιένος; ποῦ εἶνε τος.

Ἦτανε ὁ γιατρός τῶν καρλιστῶν. Τὸν ἐζητούσανε παντοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἀνυπομονοῦσαν. Ὁ Ζουκαράγας, χαμογελώντας, ὀλο γλύκα, ἔλεγε, νεύοντας με τὸ χέρι: «Περιμένετε. Ἴσως κοιμήθηκε ὁ Οὐρραβιένος. Εἶχε τόση δουλειὰ ἀπόψε!»

Ἐκεῖ ἐπάνω, ἔτρεξε ἓνας λοχίας, ἐπλησίασε τοὺς ἀξιωματικούς, με τὰ δάκρυα ἔς τὰ μάτια, κατακίτρινος. Ἀνάμεσα ἔς τοὺς σκοτωμένους ἤρτανε τὸν Οὐρραβιένον, ὁ ὁποῖος εἶχε σκοτωθῆ ἀπὸ σφαῖρα ἀπάνω σ' ἓνα Ναβαρρέζο, ὅπου ἐκύτταζε τὴν πληγὴν του. Εἶχε σκοτωθῆ κι' αὐτὸς τὴ νύκτα. Κάποια παραστρατημένη σφαῖρα. Τὸ διαλομόλυβο αὐτὸ σκοτώνει κι' ἐκείνους ποῦ γιαιτρεύουνε κι' ἐκείνους ποῦ σφάζουνε.

Οἱ καρλισταί ἐμείνανε ξεροί. Ἡ πληγὴ τοῦ Ζουκαράγα μποροῦσε νὰ ἦταν βαρειά. Ἦτανε βαρειά. Καὶ ποῦ γιαιτρός νὰ τὸν κυττάξῃ: Νὰ περιμένουνε ὡς ὅτου νὰ φωνάξουνε κανένα γιατρός ἀπὸ τὰ κοντινὰ στρατεύματα δὲν ἦταν σωστὸ ἔτρεχε αἷμα πολὺ. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς ἐπροχώρησε ἴσα πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἦτανε οἱ αἰχμαλῶτοι καὶ ἀρώτησε δυνατὰ:

— Εἶνε κανένας ἀπὸ σὰς γιατρός;

Οἱ στρατιῶταις τοῦ Γαρρίδο κυττάχθησαν ἀναμεταξύ τους. Δὲν ἦτανε κανένας γιατρός. Ὅλοι στρατιῶταις.

— Δὲν εἶνε κανεὶς νὰ μ'πορῇ νὰ κἀνῃ ἐπίδεσμο;

— Ἐγὼ μ'πορῶ, εἶπε τότε κάποιος.

— Ἐβγα ἔξω.

Ἐκεῖνος ποῦ μίλησε βγήκε ἀπὸ τὸ σωρὸ τῶν αἰχμαλώτων, ποῦ ὅλοι ἦταν ἀφανισμένοι, καὶ μερικοὶ λαθωμένοι. Ἐπροχώρησε με τὸ κεφάλι ὀρθό. Ἦτανε ὁ Ἄρακουὶλ.

— Δὲν εἶσαι στρατιῶτης; ἀρώτησε ὁ ἀξιωματικός.

— Ὅχι.

— Τί θέλεις ἐδῶ;

— Μ' ἔφερναν. Ἐγὼ δὲν πολεμῶ. Ἦθελα νὰ πᾶω ἔς τὸ Βιλβάο νὰ ἰδῶ τοὺς ἐδικούς μου. Ἡ μάχη μ' ἐμπόδισε νὰ περάσω.

— Καὶ ξέρεις τίποτε ἀπὸ γιαιτρική;

— Ὅχι. Μὰ ξέρω νὰ γιαιτρεύω πληγαῖς. Εἶμαι κάποτε κάποτε ταυρομάχος.

Ὁ ἀξιωματικός, ποῦ δὲν εἶχε ἐμπιστοσύνη, ἔφερε τὸν Ἄρακουὶλ κοντὰ ἔς τὸν Ζουκαράγα, ὁ ὁποῖος ἐσήκωσε τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του καὶ τὰ ἐστύλωσε ἀπάνω ἔς τὸν ὠμομορφο νέο.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν καρλιστῶν τοῦ ἐζήτησε ἐξηγήσεις. Ὁ Ἄρακουὶλ τοῦ διηγήθηκε ἓνα παραμῦθι, τὸν ἔτρωγε τὸ σαράκι τοῦ σπητιοῦ του, ἤθελε νὰ ἰδῇ τοὺς γονεούς του ποῦ ἦτανε ἔς τὸ Βιλβάο. Τὶ ἔφταιγε αὐτὸς ἂν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος διαίρουσε ἔτσι τῆς οἰκογένειαις; Μέσα ἔς τῆς τουφεκιάς αὐτὸς ἐξακολουθοῦσε τὴν προτητηρινὴν ζωὴ του.

— Ἐσὺ εἶσαι Βάσκος. Γιατί δὲν εἶσαι με τὸν Βασιληᾶ, τὸν δὸν Κάρλο; τὸν ἀρώτησε ὁ Ζουκαράγας.

— Γιατί ἐγὼ δὲν εἶμαι με κανέναν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκυτάζαν τὸν παλληκαρὰ με ἀμφισβολία. Ἡ ἀπάντησί του δὲν τοὺς ἄρεσε καὶ κατὶ μουρμούρισαν. Μὰ ὁ Ζουκαράγας δὲν τοὺς ἄφησε.

— Καθένας εἶνε ἐλεύθερος στὴ γνώμη του, εἶπε γλυκὰ-γλυκὰ.

Καὶ τὸ ξάστερο μάτι του ἐχώθη ἔς τὰ μάτια τοῦ Γιάννη.

— Λές ὅτι ξέρεις νὰ γιαιτρεύῃς; Μπορεῖς νὰ μὲ παύσης τοὺς πόνους ἄλλο μόνον; Πονῶ πολὺ.

Ἐδειχνε τὸ πόδι του, γυμνὸ, αἱματωμένο, ἀποκάτω ἀπὸ τὸ πανταλόνι, ποῦ τὸ εἶχανε ἀνασηκώσει καὶ ἦτανε βουτηγμένο ἔς τὸ αἷμα.

Ὁ Ἄρακουὶλ ἔβγαλε τὸ σουρτοῦκό του, ἐσχίσε ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μανίκι τοῦ ποκαμίσου του καὶ ἀπάνω ἔς αὐτὸν τὸν πρόχειρο ἐπίδεσμο, χωρὶς νὰ τὸν ἰδοῦνε τὴν ὥρα ποῦ ἐσχίζε τὸ πανί, ἔχυσε μερικαῖς σταλαγματικαῖς ἀπὸ ἓνα ὑγρὸ — τὸ ὑγρὸ ποῦ ἐφύλαγε ἔς τὸ δαχτυλίδι — καὶ κατόπι, κατακίτρινος, ἐπροχώρησε ἔσθον Ζουκαράγαν, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν εἶχε ἀφήσει οὔτε στιγμή ἀπὸ τὸ μάτι του.

Τὸ χέρι τοῦ Ἄρακουὶλ, ποῦ ἐκρατοῦσε τὸ πανί με μιὰ κίτρινη βούλα ἔς τὴ μέση, δὲν ἔτρεμε. Τὴ στιγμή ποῦ ἔκανε νὰ γονατίσῃ ἔμπροστά ἔς τὸν Ζουκαράγα, γιὰ νὰ τοῦ δέσῃ τὴν πληγὴν, ἓνας ἀξιωματικός εἶπε: — «Δὲν τὸν γνωρίζουμε αὐτὸν τὸ ἀνθρώπο!»

Μὰ ὁ ἀρχηγὸς πάντα χαμογελώντας, ἀπάντησε:

— Ἐγεις δικαίω. Μὰ τὸ γιατρός καὶ τὸν πνευματικὸ δὲν τοὺς γνωρίζουμε.

Καὶ ἔδωκε σιγὰ-σιγὰ τὸ ποδάρι του στὸν Γιάννη.

— Μὰ αὐτὴ ἡ κίτρινη βούλα τί θέλει; ἀρώτησε ὁ λοχαγός.

— Εἶνε δικό μου γιαιτρικό, γιὰ τῆς πληγαῖς, ἀπάντησε ὁ Ἄρακουὶλ.

— Ἐμπρός!

Ὁ Ζουκαράγας, με τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκύτταζε, ἐκύτταζε τὸ Γιάννη, ὅσο τοῦδενε τὴν πληγὴν. Μόλις τοῦβγαλε τὸ πανί, εἶπε: — Αἰσθάνομαι καλλίτερα τὸν ἑαυτὸ μου!

«Επειτα είπε στο Γιάννη:—Είσαι ελεύθερος!

—Στρατηγέ... είπε ένας αξιωματικός.

Ο Ζουκαράγας έσήκωσε το κεφάλι:

—Τι άλλο ήμπορώ να κάμω, κύριε, γι' αυτό τον νέο παρά να του δώσω χάρη για χάρη.

Και έγύρισε πάλι στον Άρακουίλ:

—Τι άλλο θέλεις;

—Τίποτα, είπεν ο Γιάννης.

Ο Ζουκαράγας έβγαλε από την τσέπη της στολής του μιάν μικρή σιγαροθήκη από άχυρο της Μανίλλικς και την έπρόσφερε στο Γιάννη.

—Να, για να με θυμάσαι!

—Όχι, είπεν ο Γιάννης.

—Ω! ω!—και ο Ζουκαράγας χαμογελοῦσε—φοβούμαι ότι δέν πολυχαπαῖς τους φίλους του δόν Κάρλου. Δέν δέχεσαι τίποτε από μένα;

—Μάλιστα, ένα σιγάρο.

Ο Άρακουίλ έπῆρε από την σιγαροθήκη ένα σιγαράκι και τό εκύτταζε, τό έστριφογύριζε στά δάχτυλα, πρίν να τό βάλῃ στη τσέπη. Ο Ζουκαράγας τόν άρώτησε:

—Πώς λέγεσαι;

—Γιάννης Άρακουίλ!

—Άρακουίλ, πήγαινε στην εύχή του Θεού! Και για να ιδῆς τους δίκους σου, περίμενε να μποῦμε στο Βιλβάο. Δέν θάρῃσουμε. Δός μου τό χέρι σου!

Ο Άρακουίλ, κατακίτρινος, έσφιζε τό χέρι του λαθωμένου, ξαναφόρεσε τό σουρτουκό του και με τό κεφάλι ψηλά έχιρέτισε τους αξιωματικούς, έχιρέτισε τους άχμαλώτους και έφυγε άργά άργά, ενώ τό ξάστερο μάτι του ήρωα των καρλιστών τόν ακολουθοῦσε πάντα...

Τό βράδυ, στην Ερνάνη, στη μικρή σάλα του ξενοδοχείου, πού είχε τό στρατηγείο του ο γέρω Γαρρίδο, είδε να φέρουν μερικοί στρατιώταις τό ώραίο παλληκάρι, όπου του είχε μιλήσει λίγαις μέραις προητέρω, στην πλατεία του Άιουναμιέντο.

Ο στρατηγός ήτανε άγριεμένος, κατακόκκινος, άρρωστος. Κατόπι από τό τσάκισμα της νύχτας, έλεγε να πετάξῃ τά μυαλά του στον άέρα.

Έδέχθηκε τόν Άρακουίλ σαν σκύλο.

—Τι θέλεις έσύ;... Ποιός ξέρει αν έσύ δέν έδωκες είδησι 'ς αυτούς τους άθλίους;

—Τι θέλω, στρατηγέ;... Θέλω να σου μιλήσω μυστικά. Όλωσ δίσλου μυστικά!

Ο νέος είπεν τά λόγια αυτά τόσο πικρική, ώστε ο Γαρρίδο έμάντεψε ότι κάτι σπουδαίο συνέβηκε και έκανε νόημα στους αξιωματικούς να τόν αφήσουνε μόνο με τόν άνθρωπο αυτό.

—Λοιπόν τί θέλεις; τόν άρώτησε άμα μείνανε μόνοι, καθώς ήθελε ο Γιάννης.

—Είπες, στρατηγέ, ότι ή ζωή του Ζουκαράγα αξίζει δλόκληρο βιός;

Και επειδή ο Γαρρίδο δέν άπαντοῦσε:

—Τό βιός αυτό ήλθα να 'στο ζήτησω. Τό εκέρδισα!

—Πώς! τό εκέρδισες; είπεν ο Γαρρίδος, άφου έκοντοστάθηκε λίγο. Δέν καταλαβαίνω.

—Δέν είνε δύσκολο, άπάντησε ο Γιάννης. Ο Ζουκαράγας δέν θα δδηγήσῃ πια τους καρλιστάς άπάνω 'στο ταρτικό.

—Έπέθανε;

—Θα πεθάνῃ. Αν δέν πεθάνῃ απόψε, θα πεθάνῃ αύριο!

Ο γέρω Γαρρίδο έσάστισε τό μάγουλό του έγεινε κάτασπρο σαν τό μουστάκι του. «Ήθελε να τά μάθῃ όλα. Δέν έκαταλάβαινε τί έννοοῦσε ο Άρακουίλ, λέγωντας: «θα πεθάνῃ αύριο» και ο νέος του τά είπεν όλα, πώς κατεσκόπευσε τόν άρχηγόν των καρλιστών, πώς ήθελε να του μπηξῇ τό μαχαίρι 'ς στην καρδιά και πώς 'ς τό τέλος έριξε άπάνω 'ς τῇ πληγή του τό φαρμάκι, πού έφύλαγε για τόν έαυτό του 'ς τό δαχτυλίδι.

Του στρατηγού του φαίνονταν ότι κάτι τόν έπνιγε 'ς τό λαιμό. Δέν ήμποροῦσε να πάρῃ τῇ αναπνοῇ του. Τά μάτια του έβγαζαν φωτιαις. Δέν έλεγε άλλο παρά:

—Τάκινες έσύ αυτά; Τά εκαμες; Έβγαλες χέρι άπάνω σε λαθωμένο;

Τότε ο Γιάννης σαν τρελλός, άρχισε να λείῃ, πώς για να ' αποχτήσῃ τῇ Πέπα ήμποροῦσε να κάμῃ και άλλα άκόμη και ότι άφου ο γέρω Χεγαράϊ έζητοῦσε δυό χιλιάδες δούρα, της δυό χιλιάδες δούρα της έπῆρε όπου ήμποροῦσε να της βρῇ. Έπειτα 'ς τό τέλος—ο στρατηγός τό είπεν—είχε σκοτώσει και σκοτώσει ανθρώπους ο Ζουκαράγας!

—Ναί, με 'ς τῇ μάχῃ, είπεν άγριεμένος ο Γαρρίδο. 'Σ τῇ μάχῃ!

Αυτό δέν είχε καμμιά σημασία για τόν Άρακουίλ. Ο,τι έκανε τό έκανε για τῇ Πέπα αυτός. Τῇ ήθελε. Και ή ζωή του Ζουκαράγα του τῇ έδινε. Αυτό ήτανε. Ο Γαρρίδο του είχεν υποσχεθῇ και ο Άρακουίλ έπαρουσιάζετο να ζήτησῃ τό χρέος.

Ο στρατηγός είπεν:

—Έχεις δίκη.

Έρώτησε να μάθῃ πού κάθεται ή Πέπα, έφώναξε έναν ύπασπιστή και του έδειξε τόν Άρακουίλ:

—Αυτός ο άνθρωπος θα μείνῃ απόψε εις τῇ Φόντα δέλ Σόλ. Να φωνάξετε γι' αύριο τό παπα. Για ένα γάμο. Πηγαίνετε.

Ο καιρός έφάνηκε άτέλειωτος 'ς τό Γιάννη, μέσα 'ς τόν στρατιωτικό σταθμό πού τόν έστειλε ο ύπασπιστής. Άργούσε, άργούσε να ζημερώσῃ και ούρλιαζαν τά σκυλιά και μακρὰ ακούγονταν τουφεκιαίς.

Τό πρωί αποκοιμήθηκε. Όνειρεύονταν τῇ Πέπα και έβγαζεν 'στο όνειρό του, 'στο κοκκαλιάρικο χέρι του γέρω Χεγαράϊ χουφτιαίς χρυσά νομίσματα, τῇ προίκα μιās ζωντανῆς, τῇ τιμῇ ενού πεθαμένου.

Είχε καλά καλά ζημερώσει όταν ένα άποσπασμα στρατιώταις με ένα λογία ήρθαν να πάρουνε τόν Γιάννη. Ποιός τόν ήθελε; Ο στρατηγός. Ο λογίας δέν άπαντοῦσε σ' ότι τόν έρωτοῦσε ο Άρακουίλ. Ανέβηκαν τόν μεγάλο δρόμο, τό δρομάκι με τά σπήτια πού είνε κοντά κοντά και έχουν της αρχαίαις γαλαζιαις ζωγραφιαίς άπ' έξω, πού σου άρεσαν προητέρω τόσο πολυ και έσταμάτησαν στη μεγάλη πλατεία. Ήτανε χαρά Θεού. Ο ήλιος έπεφτε 'σα χρυσάφι άπάνω στους κοκκινισμένους τοίχους της εκκλησίας και 'στα χαλάσματα του δημαρχείου, μαυρισμένα από τῇ φωτιά. Η πλατεία ήτανε γεμάτη κόσμο. Οι στρατιώταις στη γραμμῇ.

Ο Γαρρίδος, κατακίτρινος, με μεγάλη στολή έστεκόταν κάτω 'στης σκάλας της εκκλησίας με τους αξιωματικούς του και κοντά του, μέσα στο μαῦρο βέλο της, ώμορφη σαν Παναγία, ή Πέπα με τόν πατέρα της.

Ο Άρακουίλ με μιὰ ματιά τά είδεν όλα. Τους στρατιώταις, με της λογγαις των, πού άστραφταν στον ήλιο, τό στρατηγό, τό ώμορφο κορίτσι, και ανάμεσα από τῇ θύρα της εκκλησίας, εκεί κάτω, 'στο βάθος, φῶτα, φῶτα, πού έλαμπε όλη ή εκκλησιὰ...

Τόν έφεραν έμπρός στον Γαρρίδο.

Ο Άρακουίλ εκύτταζε με λυγωμένα μάτια τῇ Πέπα και αυτή με τά μαῦρά της μάτια, από κάτω από τά μακρὰ τσίνορα, τόν εκύτταζε παράξενα, παράξενα. Έφαίνονταν στο Γιάννη, ότι τό χρυσοδεμένο λειτουργικό—έκεινο έπάνω 'στο όποιο του είχεν ήρμισθῇ να γείνῃ γυναικά του—έτρεμε στα χέρια της.

Ο στρατηγός είπεν:

—Να έρθῃ ο παπας!

Ο παπας, σαν να περιέμενε τῇ προσταγή του στρατηγού, έφάνηκε 'στη θύρα της εκκλησίας. Έφερε τό άσπρο ώμοφόρι του και έστάθηκε στο κατώφλιο, ακίνητος 'σαν άγαλμα. Η καμπάναις εύθυμα έχτυπούσαν τό ώσαννά των γιορτάδων, τό χαρούμενο τραγούδι των γάμων και των ευτυχισμένων!

—Τι βούρκει Χεγαράϊ, είπεν ο στρατηγός, 'στο γέρο νοικοκύρη, να ο Γιάννης Άρακουίλ, ο όποιος έχει τῇ προίκα των δυό χιλιάδων δούρων πού του ζήτησες για να του δώσῃς τῇ κόρη σου. Ο,τι υπόσχεσαι κανέναν τό χωσπάει. Δίνεις τῇ κόρη σου στον Γιάννη Άρακουίλ;

Ο γέρω Χεγαράϊ με φωνῇ μισοπνιγμένη άπάντησε:

—Ναί.

—Γιάννη Άρακουίλ, έφώναξε πάλι ο στρατηγός. Θέλεις για γυναικά σου τῇ Πέπα Χεγαράϊ;

—Ναί.

Εις τό και αυτό μέσα ο Γιάννης έβαλε όλη του τῇ ζωή. Ο παπας έπρόσμενε.

—Πέπα Χεγαράϊ, έφώναξε ο στρατηγός, γυρίζοντας στην κόρη, θέλεις γι' άνδρα σου τόν Γιάννη Άρακουίλ;

Η Πέπα έπροχώρησε δυό βήματα κατά τό μέρος πού ήτανε ο Γιάννης, έστύλωσε άπάνω του τά δυό της μαῦρα μάτια και είπεν:

—Όχι!

Ανάμεσα 'στο πλήθος, πίσω από τους στρατιώταις, ακούσθηκε ένα φοβερό α! . Οι στρατιώταις ακίνητοι εκύτταζαν

—Όχι, ξαναείπεν ή κόρη με δυνατώτερη φωνῇ. Ωρκίσθηκα να μη πάρω άλλονε και άφου τό ώρκίσθηκα θα κρατήσω τόν όρκο μου. Μα δέν θα γείνω γυναικα ενός άτιμου!

Ο Γιάννης Άρακουίλ τῇ εκύτταζε σαν τρελός με τά μάτια ανοικτά, κάτασπρος σαν τό ώμοφόρι του παπα. Από μακρὰ, από πολυ μακρὰ, από κάτω από τόν κάμπο, ακούγονταν πέτρα να ανεβαίνῃ, να ανεβαίνῃ λυπητερά από πίσω από τους λόφους, θλιβερό καμπάνισμα, τό θανάσιμον καμπάνισμα, τό άτέλειωτο κλάμμα της καμπάναις για τους πεθαμένους. Έσήμκιναν τῇ προσευχή για τό ψυχομάχημα οι καρλισται. Τό φαρμάκι είχε κάμει τῇ δουλειά του.

Σε λιγάκι, σαν να έχιρέτιζαν κι αυτάις τόν πεθαμένο, ή καμπάναις του Ερνάνη, έσώπασαν, έμειναν άπάνω 'στο καμπαναριό βουβαίς, άφηναν να ακούγεται μόνο τό θλιβερό καμπάνισμα, τό μακρουνό καμπάνισμα...

Αξαφνα έσταμάτησε και αυτό, και 'στην πλατεία πού ήτανε γεμάτη από κόσμο, έβασίλειψε σιωπή, σάμπως ο άέρας να έφερε, 'στο φύσημά του, έως εκεί 'πάνω τῇ είδησι ότι έτελείωσαν όλα...

—Ο Ζουκαράγας επέθανε! είπεν, ο γέρω Γαρρίδο.

Ο Άρακουίλ εκύτταζε τῇ Πέπα με φλογισμένα μάτια. Τῇ παρακαλοῦσε να τόν κυττάξῃ, να τόν έννοήσῃ.

—Για σένα τώκαμα! για σένα! της είπεν άγριεμένος.

Η Πέπα έγύρισε από τῇ άλλη μεριά τό κεφάλι της.

Ο στρατηγός είπεν τότε ψυχρά 'στο Γιάννη:

—Άρακουίλ, τί θέλεις να της κάμωμε της δυό χιλιάδες δούρα;

—Τά χρήματα;

Ο Άρακουίλ έννόησε.

—Ας της δώσουνε 'στους φτωχούς. Ούτε ένα

σταυρό δὲν θέλω νὰ μού βάλουνε ἀπάνω 'στὸν τάφο μου.

Ἔδειξε τοὺς στρατιῶταις τοῦ τὸν συνώδευσαν καὶ ἐπρόσθεσε :

— Εἶνε γιὰ μένα αὐτὰ βέβαια ;

— Ἀρακουῖλ, δὲν σκοτώνουνε ἕναν πολεμιστὴ μὲ φαρμάκι, τοῦ ἀπάντησεν ὁ Γαρρίδο.

Ὁ Γιάννης Ἀρακουῖλ ἐσταυροκοπήθηκε, ἐγονάτισε ἐμπρὸς στὸν παπᾶ καὶ εἶπε μὲ δυνατὴ φωνή : « Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέσῃ ». — Ἡ καμπάναις τοῦ Ἐρνάνη ἐσήμαιναν κι' αὐταῖς τὴν νεκρώσιμα, ὅπως ἡ καμπάναις τοῦ κάμπου, κάτω ἀπὸ τὸ λόφο τῆς Ἁγίας Βαρβάρας.

Ὁ Γιάννης ἐσηκώθηκε, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα τσιγάρο, τὸ τσιγάρο τοῦ Ζουκαράγα καὶ ἐζήτησε τὴν φωτιά τοῦ λοχία. Ἄναψε τὸ τσιγάρο του, τὸ ἔβαλε στὸ στόμα ἀποχαιρέτισε μὲ μιὰ τελευταία ματιὰ τὴν Πέπα, ἡ ὁποία ἐκινήθηκε νὰ πάῃ κοντὰ του, μὰ ἔπειτα ἔβαλε θέλησι 'ς τὸ ἑαυτὸ της καὶ ἐστάθηκε ἀκίνητη. Τὸ ὄμμαρφο παλλικάρι, χαμογελῶντας πικρὰ, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι καὶ ἐχάθηκε μέσα 'στους στρατιῶταις, τοὺς ὁποίους ὁ Γαρρίδο διέταξε μὲ ἕνα νόημα . . .

Ἡ Πέπα τότε ἐγύρισε, ζητώντας νὰ τὸν ἴδῃ, νὰ τὸν ξανακίθῃ ἀκόμη· μὰ δὲν εἶδε τίποτε μέσα 'ς τὸν κύκλο τῶν τουφεκιῶν, τὰ ὁποῖα ἐφεύγανε ἐκεῖ κάτω, κατὰ τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας — δὲν εἶδε πιά παρὰ ὀλίγο γαλάζιο καπνὸ, ὅπου σηκώνουνταν ἀπάνω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, μέσα 'ς τὸ λαμποκόπημα τῶν λογῶν, καὶ ἐχάνετο 'ς τὸ γαλανὸ οὐρανὸ . . .

Σ' τὴν ἐκκλησίαν ἄρχισαν οἱ ψαλμοί, ἡ προσευχαίς. Ἐκεῖ κάτω, 'ς τὸν κοκκινωπὸ τοῖχο, ὁ Γιάννης Ἀρακουῖλ ἤπιε τὴν τελευταία ρουφιζιὰ τοῦ σιγάρου του.

Ἡ Πέπα ἀνάμεσα 'ς τὴν νεκρικὴ σιωπὴ 'ποῦ ἔδρασε 'ς ὅλη τὴν πλατεία, ἄκουσε ἕνα μακρυνὸ πρόσταγμα, τὸν κρότο τῶν τουφεκιῶν, καὶ κατόπι καθαρὰ καθαρὰ τὴν λέξι : « Πῦρ ! »

Ἔπεσε 'ς τὰ γόνατα, κατασκοτωμένη, καὶ ἄρχισε μὲ δυνατὴ φωνή, ! « Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς . . . »

Μὰ τὴν προσευχὴ της τὴν ἔκοψαν ἡ τουφεκιὰς.

Ὁ Γιάννης Ἀρακουῖλ, ὀρθὸς ἀκόμη 'ς τὸν τοῖχο, ἔχωντας 'ς τὸ στήθος τῆς αἱματωμένης τρύπαις 'ποῦ τοῦ ἔκαμαν ἡ σφαίραις, ἔπεφτε τὴν ἴδια στιγμή προῦμυτα.

Ὅταν ὁ λοχίας ἐπλησίασε γιὰ νὰ τοῦ ρίξῃ καὶ τὴν τελευταία τουφεκιὰ 'ς τὸ αὐτὸ, ἀπὸ τὸ σιγάρο τοῦ Ζουκαράγα — ἔβγαλε ἀκόμη ἕνας λεπτὸς γαλάζιος καπνὸς καὶ ὁ καπνὸς αὐτὸς ἐπιζούσε ἀπὸ τὸν Ζουκαράγα, τὸν ἥρωα καὶ ἀπὸ τὸν Ἀρακουῖλ, τὸ φωνητὸ !

Δ Γ Κ

Ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φύλλον 675).

Οὕτω διῆγε κατὰ τὸ φαινόμενον εὐάρεστον ἐν Παρισίοις βίον, τὸ παράδοξον ὅμως εἶνε ὅτι, ὅταν ἡμέραν τινὰ διήλθε πρὸ τοῦ οἰκήματός τῆς μυλαίδης, τοῦ ὁποίου τὰ παράθυρα ἦσαν ἀνοικτὰ, καὶ ἐρωτήσας ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν ὅτι αἱ κυρίαι εἶχον ἀναχωρήσῃ τὴν προηγούμενην ἡμέραν εἰς Λονδίνον, — αἴφνης καὶ αὐτὸς ἐμάζεψε τὰ βουχὰ του καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν εὐρέθη εἰς Λονδίνον.

« Ὁ μυλόρδος ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς διασκεδάσεις καὶ ὁ κόσμος ἠπόρει ἐπὶ τούτῳ ἐκ φύσεως εἶχε πολὺ λεπτοῦς κ' εὐγενεῖς τρόπους, χαρακτηρὰ ἱπποτικὸν καὶ συγχρόνως ὀλίγον τι αἰδήμονα, πρᾶγμα πολὺ ἀρέσκον εἰς τὰς κυρίας. Δὲν πρέπει ὅμως ἕνεκα τούτου νὰ πιστεύσῃτε, ὅτι ἠρῳθρία πάντοτε καὶ ἀπέναντι πάσης ὠρῆας κυρίας περιήρχετο εἰς ἀμηχανίαν, ὅπως κατὰ τὴν ἀξιωμαθιμῶνευτον ἐκείνην πρῶϊαν ἐνώπιον τῆς Λαίδης Μαρίας. Τώρα εἶχε πλέον πείραν καὶ ἦτο θεωρακισμένος καθ' ὅλων τῶν πειρασμῶν, συγχρόνως ὅμως ἤξευρε νὰ φέρηται μὲ τὴν εὐγένειαν καὶ γλυκύτητα, ὥστε ὅλοι τὸν ἠγάπων καὶ πρὸ πάντων αἱ νεαραὶ κυρίαι, ἐξ ὧν πολλαὶ μάλιστα ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται ἐν τῇ καρδίᾳ των καὶ τὸ ὄζυ τοῦ ἔρωτος βέλος. — Τέλος ἐπέστη καὶ ὁ ἴδιος, ὅτι χάριν τῆς Λαίδης Μαρίας ἐπήγαγεν εἰς τὰς συναναστροφάς, ἡ ὁποία ὅμως ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἐξοχικὴν της ἐπαυλιν διὰ ν' ἀναπαυθῇ ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ταξιδιῶν, ἐν ᾧ γενικῶς παρεδέχοντο, ὅτι δὲν θὰ κατώρθωνε ν' ἀντιστῇ ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰ θέλητρα τῆς πρωτευούσης καὶ θὰ ἐπανήρχετο μετ' ὀλίγον, διὰ νὰ δεχθῇ τὸ θυμίαμα τῆς εἰς τὴν καλλονὴν της ὀφειλομένης λατρείας.

« Ἄλλ' ἠπακτῶντο ἡ μυλαίδη ἔμενον ἐκεῖ ὅπου ἦτο ὁ μυλόρδος δυσθύμως ἐπισκέπτετο πλέον τὰ θέατρα, τοὺς χοροὺς καὶ τὰς συναναστροφάς — τρέφων πάντοτε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἐξεπληροῦτο ὁ ὑποκάρδιος αὐτοῦ πόθος. Ἐβαρύνθη ὅμως μετ' ὀλίγον νὰ ἐλπίζῃ καὶ τὸν Αὐγούστον συνέλθεν κίφινιδίως μίαν τολμηρὰν ἀπόφασιν.

« Ὁ ταγματάρχης Οὐίλλιαμ, ἐλθὼν μίαν πρῶϊαν εἰς τοῦ μυλόρδου, τὸν εὐρίσκει κατατάσσοντα ἐσπευσμένως τὰ βιβλία του καὶ τὸν ὑπηρετὴν ἐτοιμάζοντα τὰ κιβώτιά του διὰ ταξιδίου.

— Φεύγει Οὐίλλιαμ, — εἰς Σκωτίαν ;

— Ὁχι.

— Ἐνόμιζα, ἤθελες νὰ ψαρεύσῃς ἐκεῖ πηγαινεις λοιπὸν εἰς Οὐαλίαν, εἰς τὸ κτῆμά σου ;

— Ὁχι.

— Εἰς τὴν ἠπειρον λοιπὸν ; εἰς κἀνὲν λοιπὸν ἴσως ;

— Ὁχι.

— Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸ ἔχεις κρυφόν, δὲν θέλω νὰ τὸ μάθω !

— Καθόλου μάλιστα — εἶπεν ἀφελῶς ὁ μυλόρδος — πηγαίνω εἰς Χερφοδσίρ.

— Ἐχεις ἐκεῖ γνωρίμους ;

— Ὁχι, ἐκεῖ θέλω νὰ ψαρέψω.

— Σ' τὸ Χερφοδσίρ ; Καὶ ποῦ ἔχεις σκοπὸν ἐκεῖ νὰ καταλύσῃς ;

— Ἴσως πλησίον τοῦ Γρουτκάστλ, εἶπεν ὁ μυλόρδος κύπτων νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους βιβλίον ἀνυπαρκτον.

— Καὶ γνωρίζεις τὰς κυρίας Κλάρενδων ;

— Ὁχι· τί μ' ἐρωτᾷς πάλιν ἐσύ, ἀφ' οὗ γνωρίζεις ὅτι ποτέ μου δὲν ἐπῆγα εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ; Καθὼς σοῦ εἶπα, πηγαίνω μόνον γιὰ νὰ ψαρέψω.

— Συγγνώμην, ἀλλὰ πηγαίνεις πραγματικῶς γιὰ νὰ ψαρέψῃς ; Ἐγὼ ὅταν ἤμην ἐκεῖ, πουθενὰ δὲν εἶδα οὔτε ποτάμι οὔτε λίμνη !

— Τὴν γνωρίζεις σὺ τὴν οἰκογένειαν ;

— Ἦμην εἰς τὸ ἴδιον σύνταγμα μὲ τὸν Ἀρθούρον τὸν ἐξάδελφον τῆς Λαίδης Μαρίας, ὁ ὁποῖος τώρα εἶνε εἰς τὰς Ἰνδίας.

— Ἐχει λοιπὸν καὶ ἐξάδελφον ;

— Σὺ ὅμως εἶπες, ὅτι δὲν γνωρίζεις καθόλου !

— Ναί, δηλαδὴ τὴν εἶδα μόνον μίαν φοράν εἰς ἕνα ταξιδί μου.

— Καὶ πηγαίνεις τώρα ἐκεῖ γιὰ νὰ ψαρέψῃς ; εἶπε μειδιῶν ὁ ταγματάρχης.

— Μάλιστα· ξεύρεις, εἶπεν ὁ μυλόρδος ὁλοπῶς ἀμηχανῶν, δὲν πηγαίνω μόνον νὰ ψαρέψω, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ἴδω συγχρόνως τὰς ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι, καθὼς λέγουν, ἔχουν πολλὰ ἱστορικὰ μνημεῖα, μεγάλης σπουδαιότητος.

— Ἀλήθεια ; Αὐτὸ ἐγὼ δὲν τὸ ἤξευρα, τὸν καιρὸ ποῦ ἤμην ἐγὼ ἐκεῖ πέρα ὑπῆρχε μόνον ἕνα μικρὸ καὶ ὄλωσ διόλου νεόκτιστο παρεκκλήσι !

« Ὁ μυλόρδος ἔκαμε τὰ βιβλία του ἄνω κάτω, ἔβλασφήμει κατ' ἴδιαν τὴν ὥραν, 'ποῦ ἐνεφανίσθη ὁ ταγματάρχης καὶ τέλος εἶπε :

— Μ' ἐγέλασαν λοιπὸν ἐμένα, ἀλλ' ἀδικῶρον· θὰ ὑπάγω καὶ θὰ ἴδω τοῦλάχιστον τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως.

— Αὐτὸ μάλιστα· τὰ περίχωρα ἐκεῖ εἶνε πολὺ ἀξιόθεατα καὶ ὁ κῆπος τοῦ Γρουτκάστλ εἶνε ἀληθινὸς παράδεισος. Ἄν ἴδῃς τὴν μυλαίδη, νὰ τὴν χαιρετήσῃς ἐκ μέρους μου· εἶμαι ὁ θερμότερος θαυμαστής της.

« Ὁ μυλόρδος ἐστράφη καὶ ἔριψε βλέμμα λύσης κατὰ τοῦ μικροκαμωμένου ταγματάρχου :

— Μπα ! Ἰάκωβε, καὶ διατὶ δὲν τὴν πέρνεις γυναῖκα λοιπὸν ;

— Μὰ τί νὰ σέ 'πῶ, φίλε μου — εἶπεν οὗτος στρέφων τὸν μύστακά του — τὰ εἰσοδήματά μου εἶνε μικρὰ, κυρίως μόνον χρέη ἔχω, καὶ ἔπειτα εἶμαι νέος ἀκόμη, μόλις εἰκοσιεπτά ἐτῶν ! Καλλίτερα νὰ σκεφθῶ ἀκόμη ! Ἐχὼ καιρὸν νὰ περιμένω !

— Ἀλήθεια, θὰ περιμένῃς ;

— Δὲν ἀμφιβάλλω καθόλου βέβαια, ὅτι ἡ νέα τρέφει πολὺ καλὰ αἰσθήματα πρὸς ἐμέ — προσέθηκε παρατηρῶν τὸν μυλόρδον πλαγίως, — ἀλλὰ, καθὼς εἶπα, καλλίτερα νὰ σκεφθῶ ἀκόμη ! Ἀλλὰ, βλέπω, σ' ἐνοχλῶ ! Ἰγίαινε, Οὐίλλιαμ ! Σ' εὐχομαι νάχῃς τύχη 'ς τὸ ψάρεμα !

« Ὁ ταγματάρχης ἀπῆλθε καὶ ὁ μυλόρδος ἔμεινεν ἐξαλλος ἀπὸ τὸν θυμὸν. Ἐψεύσθη, ἐπροδόθη καὶ κατέστη διὰ παντός καταγέλαστος. Ἀρῆκε τὸ Λονδίνον εἰς τὰ τέσσαρα καὶ χωρὶς νὰ σταθῇ πουθενὰ, ἐνῶ ἔβρεχε βαρυσταγίως, ἔφθασεν ἐμπροσθεν τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου πλησίον τοῦ Γρουτκάστλ.

« Εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον εὐρίσκοντο τρία μόνον μεγάλα κάπως οἰκοδομήματα, ἡ ἐκκλησία, τὸ οἶκμα τοῦ ἐφημερίου καὶ τὸ ξενοδοχεῖον. Πρὸ τῆς θύρας τοῦ Ἰστατο ὁ εὐτραφὴς ξενοδόχος καὶ ὠδήγησε τὸν μυλόρδον εἰς δύο δωμάτια, κείμενα πρὸς τὸ μέρος τοῦ κήπου, ὁποῦθεν ἀνεδίδετο ὁξεία καὶ ἀνυπόφορος ὁσμὴ σφουγγαροπάνων καὶ νωπῶν ἀκόμη λευχειμάτων.

« Ἐξῶ ἔβρεχε βαρυσταγίως καὶ ὁ μυλόρδος ἐμάκαριζεν ἑαυτὸν, ὅτι, τοῦλάχιστον, εἶχε λάβῃ μαζῆ του ὀλίγα βιβλία καὶ χάρτας, μὲ τοὺς ὁποίους διήρχετο τὰς μακρὰς τῆς μοναχίας ὥρας, τὰς ὁποίας μόνος του ἐζήτησε μὲ τὸ φανάρι, ἐν ᾧ ἠδύνατο πολὺ καλὰ νὰ κάθηται τώρα ἀναπαυτικῶς εἰς Λονδίνον, ἢ εἰς τὸ ἐν Οὐαλίᾳ κτῆμά του.

« Καὶ ὁ ὑπηρετὴς του ἐστενοχωρεῖτο φοβερὰ καὶ μὴ τολμῶν, ἕνεκα τῆς βροχῆς, νὰ ἐξέλθῃ ἔξω εἰς τὸν δρόμον, ἤρχισε νὰ τακτοποιῇ τὰ ἐνδύματα τοῦ μυλόρδου. Διασκεδάσεις δὲν εἶχεν ἐδῶ ὁ ἀτυχὴς νέος καὶ ὁ ξενοδόχος τὸν μετεχειρίζετο σχεδὸν μὲ περιφρόνησιν, εἰς ὅλον δὲ τὸ ξενοδοχεῖον μία γραῖα καὶ δυσειδὴς ὑπηρετριά μόνον εὐρίσκετο, ἡ ὁποία καμμίαν ἔλξιν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ ἐπ' αὐτοῦ.

« Περί τὸ ἐσπέρας ἐκαθαρίσθη ὀλίγον ὁ οὐρανός· ὁ μυλόρδος ἐβγήκεν ἔξω καὶ εἶδε μακρόθεν τὰ λευκὰ τῆς ἐπαύλειος τείχη διὰ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων τοῦ κήπου. Παντοῦ ἐπεκράτει σιγὴ καὶ μονοτονία, αἱ πάροδοι τοῦ κήπου εἶχον μετασχηματισθῆ ὑπὸ τῆς βροχῆς εἰς μικροὺς λακκίσκους — οὔτε ψυχὴ καὶ ἐφαίνετο. Μόνον μίαν μικρὰν γυμνόπουν κόρην συνήνησε· τὸν ἠτένισεν ἀπορούσα μὲ τοὺς μεγάλους

ὄφθαλμούς της, ἔκαμε πρὸ αὐτοῦ παιδικὴν ὑπόκλισιν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της διὰ τῆς ἰλῦος.

«Δυστυχῶς καὶ τὴν ἐπαύριον ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ πυκνῶν καὶ ἀπειλητικῶν νεφῶν, ἀπὸ πρωΐας δ' ἔβρεχε πάλιν βραχδείως ἔσση ἐξηκολούθησε νὰ βρέχη ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, καθ' ἃ διέστημα ἢ κλίσις τοῦ μυλόρδου μετετράπη εἰς ἀτυχῆ καὶ σφοδρὸν ἔρωτα. Ὅτε μίαν ἡμέραν, περὶ μεσημβρίαν, καθ' ἃ διὰ λειμνα δὲν ἔβρεχε, περιεπάτει εἰς τὸν κήπον, εἶδεν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς ἐπαύλειος λευκόν τι ἀντικείμενον. Φαντασθῆτε τὴν χαρὰν καὶ τοὺς παλμούς τῆς ἐρώσεως καρδίας του. Πλήρης συγκινήσεως ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Αὐτὸ ἠδύνατο νὰ ἦνε τὸ λευκὸν φέρεμα τῆς Λαίδης Μαρίας—ἐπίσης ὅμως καὶ τὸ περιώμιον τῆς γραΐας θείας της!

«Ἦρχισε πάλιν ἡ βροχὴ καὶ ἰδίᾳ ἡ μονοτονία ἐπεκράτησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας! Ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας ὁ μυλόρδος οὔτε ἔβλεπε πλέον οὔτε ἤκουε κανέν ἔμψυχον πλάσμα. Τέλος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρει αὐτὴν τὴν ἐρημίαν, ἐζήτησε πληροφορίας διὰ τοῦ ὑπηρετοῦ του καὶ ἔμαθεν, ὅτι ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου ἦτο νέος ἀκόμη καὶ ἄγαμος καὶ ὠνομάζετο Στέφενς.

«Ἐν ἀπογευμα, ὅτε ὁ οὐρανὸς ἀπέμαζεν ἐπὶ στιγμὴν τὰ δάκρυά του, ἐσηκώθη ὁ μυλόρδος καὶ ἐπῆγεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐφημερίου.

«Ὁ αἰδέσιμος κ. Στέφενς ἵστατο εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔβλεπε τὸν οὐρανόν, ἅμα ὅμως ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ μυλόρδου, ἔτρεξε νὰ τὸν ὑποδεχθῆ με ἀνοικτὰς ἀγκάλας.—Καλῶς ὠρίσατε! ἀνεφώνησε πλήρης χαρᾶς—ὁ Θεὸς σᾶς ἐστειλεν εἰς τὴν τόσῃ ἀπελπισίαν μας διὰ τὸν καιρὸν, τὸν ὁποῖον μᾶς κάμνει.

«Ὁ μυλόρδος εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀναπαυτικὸν σπουδαστήριον τοῦ ἐφημερίου.

—Βλέπετε—ἤρχισε λέγων ὁ Κορ Στέφενς—εἶμαι ἄγαμος καὶ κατοικῶ ἐδῶ ὀλομόναχος. Ἡ μόνη μου συντροφιά εἶνε οἱ σοβαροὶ ἐκεῖνοι φίλοι—καὶ ἔδειξε τὰ βιβλία του—σήμερον ὅμως, ἀφ' οὗ ἔχω μίαν τόσο καλὴν ἐπίσκεψιν, θὰ πῶμεν μαζὴ ἐν ποτήριον γκρόκ.—δὲν εἶνε ἄσχημο ἔε τέτοιον καιρὸ! Κατὶνα, τοίμασε λίγα βούμι με βροστὸ νερό!

«Μέχρις ἐσπέρας ἐκάθητο ἐκεῖ ὁ μυλόρδος καὶ συνωμίλει με τὸν φιλόφρονά κληρικόν, ὁ ὁποῖος ἦτο εὐπαιδευτός καὶ μεμορφωμένος ἄνθρωπος καὶ τὸ κυριώτερον—ἐγνώριζε τὴν Λαίδην Μαρίαν!

—Ἐεύρετε—ἔλεγεν ὁ Κορ Στέφενς—πολύ καλὸν εἶνε νὰ ἦνέ τις ἄγαμος. Αἱ νέαι κυρίαὶ πολὺ μᾶς περιποιούνται. Τοῦτο δὲ λέγων, ἐν-

νοῦ ἀκριβῶς τὴν ἰδιαιτέραν μου φίλην Λαίδην Μαρίαν, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν ἐπαυλίαν. Μοὶ λέγει ὅλας τὰς μικρὰς καὶ μεγάλαις λύπαις της καὶ χαρᾶς. Ἐεύρει ὅτι διὰ παιδιὰ οὔτε διὰ γυναῖκα ἔχω νὰ σκεθῶ καὶ εἶμαι πάντοτε πρόθυμος νὰ τὴν ἀκούσω. Προκειμένου π. χ. περὶ τῶν πτωχῶν, μοὶ δίδει χρήματα καὶ με βοηθεῖ λόγῳ καὶ ἔργῳ πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των. Ἡ Λαίδη Μαρία ἔχει πολλοὺς φίλους μεταξὺ τῶν πτωχῶν τῶν περιχώρων καὶ τὰς Κυριακὰς δύνασθε νὰ τὴν ἀπαντήσητε πολλακις με ὀλόκληρον ὄμιλον παιδιῶν, ἐπειδὴ πρὸς αὐτὰ τρέφει ἰδιαιτέραν ἀγάπην. Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν βροχερὸν καιρὸν πέρνει καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἐπαυλίαν καὶ ἕνα ἀπὸ τοὺς μικροὺς τούτους ταραξίας.

—Καὶ διδάσκει τι τὰ παιδιὰ; ἠρώτησεν ὁ μυλόρδος.

—Ὁ Θεὸς πλέον τὸ ζεύρει τί τὰ κάμνει. Κυρίως θέλει νὰ τὰ μάθῃ ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἐπῆγα ἐξαφνικὰ καὶ τὴν εὔρον κρυμμένην ὀπίσω ἐνὸς παραπετάσματος, ἐν ᾧ ὁ πενταετής Βιλλύ ἔτρεχεν ἄνω κάτω νὰ τὴν εὔρῃ ἐπικαίαν μαζὴ τὸ κρυφτό. Ἐπὶ ἐνὸς καθίσματος ἔκειτο ἀνοικτὸν τὸ βιβλίον καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ καλῶν πλῆρες σταφυλῶν καὶ μήλων, ἐξ ὧν εἶχον φάγη διδασκάλισσα καὶ μαθητής.

—Ἐρχεται συχνὰ ἡ μυλαίδη εἰς ὑμᾶς;

—Ναί, συχνὰ ἔρχεται, συχνότερα ὅμως πηγαίνω ἐγώ. Καλὸν εἶνε νὰ διακόπτω ὀλίγον τὸν τακτικὸν καὶ ἡμαλὸν αὐτὸν βίον μου. Ἐκτός τούτου ἡ ἐπαυλις εἶνε πολὺ ὠραία καὶ ἡ Λαίδη μοὶ ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τὰ ἰδιαιτέρὰ της δωμάτια.—Ὅθ σᾶς δεῖξω τώρα ἐν δῶρον, τὸ ὁποῖον πρό τινας μοὶ ἔχρησε—καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξήγαγε με προσοχὴν ἐκ τῆς θήκης του ἐν βιβλίον—εἶνε ὁ δὸν Κιχῶτος τοῦ Κερβάντες, με εἰκόνας, καὶ τὸ ἀντίτυπον αὐτὸ εἶνε πολὺ σπάνιον. Θέλετε νὰ τὸ ἰδῆτε;

—Πολὺ πεπαιδευμένη φαίνεται νὰ ἦνε ἡ μυλαίδη;

—Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα! Θαυμάζει τοὺς μεγάλους ποιητὰς καὶ γνωρίζει ἐκ στήθους ὅσους ἀγαπᾷ ἰδιαζόντως, ἀλλὰ δὲν λαμβάνει τὸν κόπον νὰ τοὺς μελετήσῃ. Δὲν χάνει πολὺν καιρὸν εἰς τὸ ἴδιον πράγμα.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Πρέπει νὰ ἐκφράξῃ τις μεγαλοφώνως τὰς ἰδέας του καὶ χαμηλῆ τῆ φωνῆ τὰ αἰσθημάτᾳ του.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

* * Μελετᾶται σοβαρῶς ὑπὸ ἀγγλογαλλικῆς ἐπιτροπῆς ἡ κατασκευὴ γεφύρας ἐπὶ τῆς Μάγχης, ἥτις μέλλει νὰ συνδέσῃ τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῆς Γαλλίας. Ἡ γέφυρα αὕτη θὰ εἶνε ἡ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου, μήκους 37 χιλιομέτρων, ὕψους δὲ 50 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

* * Ἐν Ἐδιμβούργῳ ἀνθρωπὸς τις κελούμενος Ἀλέξανδρος Ἰάκωβος ἐνήστευσεν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, ἐπιτυχῶς μιμηθεὶς ἄλλους προγενεστέρους νηστευτὰς. Ἐννοεῖται ὅτι ἐξησθένησε σφόδρα ἐκ τῆς τοιαύτης διαίτης, μολονότι δι' ὑσχυρίζεται ὅτι παρὰ τῆς μάχης του ἔχει κληρονομίαν θαυμασίαν συνταγὴν περὶ διατηρήσεως τῆς ζωῆς ἀνευ τροφῆς, τὴν ὁποίαν καὶ πωλεῖ ἀντὶ 500 χιλιάδων φράγκων. Δὲν εὔρεν ὅμως ἀκόμη ἀγοραστήν!

* * Ἐν Ρωσίᾳ τὴν σήμερον 342 γυναῖκες ἐξασκοῦσι τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα.

* * Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων τίθενται εἰς κυκλοφορίαν ἐν Γερμανίᾳ τὰ πρῶτα νομίσματα τὰ φέροντα τὴν μορφήν τοῦ νῦν αὐτοκράτορος Γουλιέλμου Β'.

* * Πρώτη ὑποβρύχιος τηλεφωνικὴ γραμμὴ εἶνε ἡ μεταξὺ Βουένος Ἄϊρες καὶ Μοντεβιδίου· λειτουργεῖ δ' ἄριστα.

* * Ὁ ἐν Παρισίοις ἀνεγειρόμενος πύργος Ἐύφελ, ἀνῆλθεν ἤδη εἰς ὕψος 180 μέτρων ἥτοι ὑπερέβη κατὰ 11 μέτρα καὶ αὐτὸ τὸ μέχρι τοῦδε ὑψηλότατον ἴδρυμα τῆς ὑψηλίου, τὸν Ὀβελίσκον τῆς πόλεως Οὐασιγκτῶν ἐν Β. Ἀμερικῇ.

* * Νέα ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου ἐγένετο ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις· διαβιβάζονται διὰ τούτου ἐξομολογήσεις πρὸς τὸν πνευματικόν, ὥστε ἀπαλλάττεται τοῦ κόπου καὶ μεταβαίνουν οἱ πιστοὶ εἰς τὸ ἐν τῷ νεφῷ ἐξομολογητήριον. Ἐκινήθη ὅμως ζήτημα ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις, ἀν ἡ τοιαύτη ἐξ ἀποστάσεως ἐξομολόγησις εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰ δόγματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

* * Ὁ ἐν Βιέννῃ σοφὸς αἰγυπτιακὸς Γράου εὔρεν ἐντὸς αἰγυπτιακῶν τάφων ὀλόκληρον συλλογὴν προσωπογραφῶν, ἐξωγραφημένων διὰ ἐγκυσεως ἢ διὰ κόλλας. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ἐβδομήκοντα εἰκόνων ἑλληνοαιγυπτιακῶν, τῶν μὲν ἐπὶ ξύλου, τῶν δὲ ἐπὶ ὀθόνης. Ὑποτίθεται ὅτι εἶνε αὐταὶ τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου αἰῶνος Π. Χ. διατηροῦνται ὅμως ζωηρόταται, ὡς νὰ ἦσαν ἐλαιογραφίαι τῆς χθῆς. Ἡ λα-

μπρὰ διατήρησις ἔδωκεν ὑπονοίας μὴ αἱ εἰκόνες ἦσαν σύγχρονα κατασκευάσματα. Ἄλλ' ἡ γνώμη ἐξόχων ἐπιστημόνων καὶ καλλιτεχνῶν, ὡς τοῦ αἰγυπτιακοῦ Ἐβερς καὶ τοῦ ζωγράφου Μένζελ, ἐπικυρώνει τὴν γνησιότητα αὐτῶν.

* * Κατὰ τὰς νεωτάτας στατιστικὰς ἀπογραφὰς ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν ἡμέρῃ αὐξάνει, ἐνῶ τῶν ἀνδρῶν βαίνει ἐλαττούμενος. Τὴν σήμερον ἡ Γερμανία ἀριθμεῖ ἐν ἑκατομύριον πλείονας γυναῖκας ἢ ἀνδρας. Τὸ παράδοξον εἶνε ἐν τούτοις ὅτι μεταξὺ τῶν παιδιῶν τὰ ἄρρενα εἶνε περισσότερα τῶν θηλέων. Ἐλαττοῦνται δὲ ἡλικιούμενα καὶ ἐνεκα τῆς θνησιμότητος ἥτις εἶνε μείζων μεταξὺ τοῦ ἄρρενος φύλου, καὶ διότι πολλοὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας μεταναστεύουσιν. Μεταξὺ τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Γερμανίας ἡ κατοικουμένη ὑπὸ περισσοτέρων γυναικῶν εἶνε τὸ Βερολίνον, ὅπου ἡ ἀναλογία εἶνε 108 γυναῖκες καὶ 100 ἀνδρες. Μεταξὺ τῶν πρεσβυτῶν δὲ ἰδιαιτέρως παρατηρεῖται αὐξήσις μεγίστη τῆς διαφορᾶς, ἥτοι ἐκ τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 70—80 ἐτῶν ἀνυπολογίζονται 196 γυναῖκες πρὸς 100 ἀνδρας.

* * Ὁ ἀνδριάς τοῦ Φρειδερίκου Γ', ὃν φιλοτεχνεῖ ὁ γλύπτης Βὸμ κατ' ἐντολήν τῆς χήρας αὐτοκρατορίας ἐν Λονδίνω, εἰκονίζει τὸν αὐτοκράτορα ἐν στολῇ θωρακοφόρου φέροντα τὸν μανδύαν ἱππότου τοῦ Κρημιδοδέτου. Ὁ ἀνδριάς οὗτος θὰ στηθῇ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Οὐίνδσωρ, παρὰ τὴν τοῦ Βασιλείως Λεοπόλδου Α' τοῦ Βελγίου.

* * Ἡ κυρία Στόβ ἡ διάσημος συγγραφεὺς τῆς *Καλίδης τοῦ Μπάρμπα Θωμᾶ*, ἥς ἐθεωρεῖτο τόσο πιθανὸς ὁ θάνατος, ὥστε καὶ νεκρολογίαι ἐγράφησαν ἀποδίδουσαι ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τὴν ἐξοχὸν γυναῖκα, ἥτις τοσοῦτον εἰργάσθη πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν μαύρων δούλων, ἀνεκτῆσεν ὡς ἐκ θαύματος τὴν ὑγείαν καὶ ἐγερεῖται τῆς κλίνης περιπατεῖ νῦν τῇ βοηθείᾳ βακτηρίας· ἡ κυρία Στόβ εἶνε ἡλικίας 76 ἐτῶν.

* * Ἐπωλήθη ἐν Λονδίνω ἐσχάτως μεταξὺ ἄλλων ἰαπωνικῶν καὶ ἰνδικῶν κειμηλίων, μικρὸν τι εἶδωλον ἰνδικῆς θεότητος ἐκ πολυτίμων λίθων συνθεθειμένον, ἀριθμοῦν δὲ ἡλικίαν χιλίων ἐτῶν. Τὸ εἶδωλον τοῦτο ἐπωλήθη ἀντὶ 61,250. Λέγεται ὅτι ἦτο πρότερον ἐν ἰνδικῷ νεφῷ καὶ ὅτι αἱ στείραι γυναῖκες προσήρχοντο καὶ ἐπεκαλοῦντο τὴν ἱερὰν αὐτῶν ἰσχὺν ὅπως ἀποκτήσωσι τέκνα.

* * Ὁ ἀμερικανὸς ἀεροναύτης Βάνδεργιφτ οἰκτρὸν ἔλαβε τέλος ἐσχάτως ἐν Κολόμβῳ τῆς Κεϋλάνης καὶ δὴ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Εἶχεν ἀνέλθῃ δι' ἀεροστάτου ἐκ τοῦ κήπου τῆς ἐκθέσεως καὶ ἐμελ-

λε νὰ κατέλθῃ δι' ἀλεξιπτώτου ἐπὶ παρουσίᾳ δεκαπεντακισχιλίων θεατῶν. Ἀλλὰ μόλις ὑψώθη περὶ τὰ χίλια πεντακόσια μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἡ ἀεροσπηθὴ σφαῖρα ἤρχισεν αἰφνης νὰ κατέρχεται μετ' ἀκατασχέτου ὀρμῆς. Οἱ παριστῆμενοι φοβηθέντες μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτῶν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καταπατούμενοι, ἐν ᾧ ὁ ἀεροναύτης μετὰ θυμαστικῆς γοργότητος, ἀπέκοψε τὸ σχοινίον διὰ τοῦ ὁποίου ἦτο προσδεδεμένον τὸ ἀλεξιπτωτικὸν καὶ τοῦτο εὐθὺς ἠνεώχθη ἐν σχήματι ἀλεξιβροχίου καὶ ἤρχισε βραδέως νὰ κατέρχεται πρὸς τὴν γῆν. Ἐν ἀρχῇ οὐδεὶς ὑπέθεσεν ὅτι ὁ ταλαίπωρος ἀεροναύτης ἀδυνατῶν νὰ διευθύνῃ τὴν φορὰν τοῦ ἀλεξιπτώτου ἦτο δυνατὸν νὰ πέσῃ ἐν τῷ παταμῷ. Μόνον ἀλιεῖς τινες ἔσπευσαν εἰς τὰς κραυγὰς τοῦ ἀτυχοῦς παρασυρομένου ὑπὸ τοῦ βιαίου ρεύματος, κινδυνεύσαντες αὐτοὶ ὅπως σώσωσι τὸν Βάνδεγριφτ. Ἀλλ' οὗτος μόλις σφίγγας διὰ τῶν κερμηκότων δακτύλων τὴν προτεινομένην αὐτῷ σῶτειραν κώπην, παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἐπνίγη.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἡ ἀρετὴ εἶνε ὁ λιμὴν. Ὅσον μακρυνώτερον τὸ μέρος, εἴς οὐ ἐπανερχεταί τις, τόσον γλυκυτέρα καὶ ἡ ἐπάνοδος.

*

Ἡ εὐτυχία ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἡ ψυχικὴ γαλήνη, ἡ ὑπερτάτη αὐτῆ χαρὰ ἐξαρτᾶται εἰς ἡμῶν αὐτῶν.

*

Τὸ εἶρ ἔχει ρόδα δι' ὅλους καὶ ἡ ζωὴ ἔχει δι' ὅλους χαράς.

*

Εἶνε ἄξιαι οἴκου ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι γνωρίζουν ὅτι ἔχουν ἄδικον, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ἔχουν δίκαιον.

*

Ἐπερχόμενον κακὸν ταρασσεῖ ὀλιγώτερον ἢ προβλεπόμενον κακὸν.

*

Ἡ ἀγαθότης δίδει τὴν νοημοσύνην τῆς καρδίας, τὴν ἀρίστην ὄλων.

*

Εἶνε ὀλιγώτερον ὀδυνηρὸν νὰ αἰσθάνεται τις ἑαυτὸν δυστυχῆ ἢ ἐνοχον.

*

Διὰ τῶν σχεδίων κάμνομεν κατοχὴν τοῦ μέλλοντος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀμερικανικὰ στοιχήματα.

Κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, πολλὰ παραδοξότατα στοιχήματα ἐτέθησαν μεταξύ ἀντιφρονούντων:

Ὁ μὲν ἐστοιχημάτισεν, ἂν ἀποτύχῃ ὁ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριζόμενος νὰ μεταβῇ περὶ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Οὐάσιγκτῶνα.

Ἄλλος, ἐν περιπτώσει κέρδους, νὰ νυμφευθῇ ὠρισμένην δεσποινίδα, ἐν περιπτώσει δὲ ἀπωλείας νὰ μείνῃ ἄγαμος, μέχρις οὐ ἐκλεχθῇ ποτε ἐν μελλούσαις ἄλλαις ἐκλογαῖς ὁ νῦν ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριχθεὶς Κλέβελανδ, ἢ ἄλλος τις ὁμοφρονῶν!

Τρίτος πάλιν, ἐν ἀποτυχίᾳ, νὰ μεταδαινῇ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸ κατάστημά του φορῶν γυναικεῖον μεσοφούστανον!

Ἐπικίνδυνος προῖξ.

Κατ' αὐτὰς ἐτελέσθησαν ἐν Λονδίῳ οἱ γάμοι τῆς θυγατρὸς μεγάλου θηριοτρόφου, ὅστις ἀντὶ ἄλλης προικὸς παρεχώρησεν εἰς τὴν νύμφην μέρος τῆς ζωτανῆς περιουσίας του: ζεῦγος λεόντων, τίγριν τῆς Βεγγάλης, πάνθηρας καὶ ὕαιναν καὶ λύκον. Καὶ οἱ ἐκ πατρὸς συγγενεῖς τῆς νύμφης ὁμότεχνοι καὶ αὐτοὶ ἔδωκαν χαμηλὰ δῶρα παρεμφερῆ, εἴς ὧν τὸ λαμπρότατον ἐθεωρήθη τὸ τοῦ πρεσβυτέρου θεῖου: δύο ζυμεθθεῖς κροταλίαι ὄφεις. Συνήθως ὑπάρχει φόβος μήπως ὁ γαμβρὸς φάγῃ τὴν προίκην, ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ προῖξ δύναται νὰ φάγῃ τὸν γαμβρόν.

Νέος τρόπος μονομαχίας.

Ἡ σκηνὴ ἐν Κανσᾶς τῆς Ἀμερικῆς. Εἰς κτηνέμπορος καὶ εἰς ξενοδόχος ἤρισαν ἐν τῷ χαρτοπαίγῳ καὶ ἀπεφάσισαν νὰ μονομαχήσωσι. Ἄλλος κτηνέμπορος ἐτελῶν χρέη αὐτοκλήτου μάρτυρος ἐπρότεινεν εἰς αὐτὰς νὰ μονομαχήσωσιν ἄνευ ὄπλων, διὰ τρόπου φυσικωτάτου, ἦτοι νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀλλήλων δεκάδας βημάτων καὶ προτεινόντες τὰς κεφαλὰς νὰ ὀρμήσωσιν ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου ὡς ἀρειμάνιοι κριαί. Ἡ νίκη θὰ ἔμενον εἰς τὴν ξηροτέραν κεφαλὴν, φυσικῶ τῷ λόγῳ.

Οἱ ἀντίπαλοι ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν καὶ κατελήθοντες αὐθωρεῖ εἰς τὴν ὁδὸν ἐπεδόθησαν εἰς τὴν κεφαλοκρουσίαν ἅπαξ, δις καὶ τρίς, μέχρις οὐ ἐπεμβᾶσα ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ συνέλαβεν ἀμφοτέρους καὶ ὠδήγησεν αἱματοφύρτους εἰς τὸ κρατητήριον.

Τὸ ἀντιφάρμακον.

— Κύρ γιατρέ! κύρ γιατρέ!...
— Τί τρέχει;
— Πρόφτας! ὁ ἀφέντης ἀντὶ νὰ πάρῃ ἀπ' τὸ μαῦρο γιατρικὸ ποῦ τοῦ διορίσατε, πῆρε μιά χουλιερίά μελάνι.
— Αἶ, ἄς καταπιῇ τώρα κ' ἓνα κομμάτι στου πόχαρτο.